

Sdružování vlastníků lesů

Obsah

1 ÚVOD	3
1.1 Historie	3
1.2 Vymezení pojmů	5
1.3 Právní předpisy používané v textu a jejich označení	5
2 ANALÝZA SOUČASNÉHO STAVU	6
2.1 Sdružení bez právní subjektivity	6
2.1.1 Sdružení založené smlouvou podle § 829 a násl. občanského zákoníku	6
2.1.1.1 Charakteristika sdružení	6
2.1.1.2 Založení sdružení	7
2.1.1.3 Hlavní výhody a nevýhody sdružení	8
2.2 Sdružení s právní subjektivitou	8
2.2.1 Veřejná obchodní společnost	10
2.2.1.1 Základní charakteristika veřejné obchodní společnosti	10
2.2.1.2 Založení veřejné obchodní společnosti	11
2.2.1.3 Hlavní výhody a nevýhody veřejné obchodní společnosti	11
2.2.2 Komanditní společnost	12
2.2.2.1 Základní charakteristika komanditní společnosti	12
2.2.2.2 Založení komanditní společnosti	12
2.2.2.3 Hlavní výhody a nevýhody komanditní společnosti	13
2.2.3 Společnost s ručením omezeným	13
2.2.3.1 Základní charakteristika společnosti s ručením omezeným	13
2.2.3.2 Založení společnosti s ručením omezeným	14
2.2.3.3 Hlavní výhody a nevýhody společnosti s ručením omezeným	15
2.2.4 Akciová společnost	15
2.2.4.1 Základní charakteristika akciové společnosti	15
2.2.4.2 Založení akciové společnosti	16
2.2.4.3 Hlavní výhody a nevýhody akciové společnosti	16
2.2.5 Družstvo	17
2.2.5.1 Základní charakteristika družstva	17
2.2.5.2 Založení družstva	18
2.2.5.2 Hlavní výhody a nevýhody družstva	19
2.2.6 Občanské sdružení	19
2.2.6.1 Základní charakteristika občanského sdružení	19
2.2.6.2 Založení občanského sdružení	21
2.2.6.3 Hlavní výhody a nevýhody občanského sdružení	22
2.2.7 Zájmové sdružení právnických osob	22
2.2.7.1 Základní charakteristika zájmového sdružení právnických osob	22
2.2.7.2 Založení zájmového sdružení právnických osob	23
2.2.7.3 Hlavní výhody a nevýhody zájmového sdružení právnických osob	23
2.2.8 Svazek obcí	23
2.2.8.1 Základní charakteristika svazku obcí	23
2.2.8.2 Založení svazku obcí	24
2.2.8.3 Základní výhody a nevýhody svazku obcí	24
2.2.9 Obecně prospěšná společnost	25
2.2.9.1 Základní charakteristika obecně prospěšné společnosti	25

2.2.9.2 Založení obecně prospěšné společnosti.....	25
2.2.9.3 Základní výhody a nevýhody obecně prospěšné společnosti	26
3 PODPORA SDRUŽOVÁNÍ VLASTNÍKŮ LESŮ	27
3.1 Národní zdroje podpory sdružování vlastníků lesů	27
3.2 Unijní zdroje podpory	28
4 PRÁVNÍ ÚPRAVA SDRUŽOVÁNÍ VLASTNÍKŮ LESŮ V ZAHRANIČÍ	30
4.1 Sdružování vlastníků lesů ve Spolkové republice Německo	30
4.2 Sdružování vlastníků lesů ve Slovenské republice.....	30
4.3 Sdružování vlastníků lesů v Rakouské republice	31
5 LITERATURA.....	33

1 Úvod

Lesnická politika a lesní právo prakticky ve všech vyspělých státech světa, v nichž se vyskytuje drobné vlastnictví lesů, podporují sdružování drobných majitelů lesa do větších útvarů, které mají nejrůznější právní formu a majitelé v nich hospodaří zcela nebo zčásti společně. Sdružování drobných vlastníků lesa je jak v zájmu orgánů veřejné moci, neboť mimo jiné:

- usnadňuje kontrolu,
- v důsledku zvýšení odborné úrovně hospodaření snižuje množství deliktů způsobených vlastníky lesa,
- snižuje množství sporů vznikajících mezi vlastníky lesa navzájem,
- všeobecně zjednodušuje výkon státní správy (což se může pozitivně promítnout na stavu veřejných rozpočtů),

tak v zájmu drobných vlastníků, neboť jim především:

- zajišťuje pravidelný nebo alespoň pravidelnější výnos z majetku,
- zabezpečuje vyšší odbornou úroveň hospodaření,
- zjednodušuje lesnické hospodaření,
- usnadňuje nebo zcela odstraňuje administrativní zatížení vlastníků vyplývající z vlastnictví lesa,
- poskytuje možnost lepšího zpeněžení dříví a jiných lesních produktů při prodeji¹.

Přínosy sdružování drobných vlastníků lesů byly odhaleny poměrně brzy poté, co se bylo v evropských právních řádech kodifikováno vlastnické právo v jeho moderním pojetí (tj. jako soubor práv určitou věc, i nemovitou, zejména držet, užívat, požívat její plody a užitky, a disponovat s ní) a stalo se běžnou součástí občanského života, tedy v letech či desetiletích následujících po zrušení poddanství. Ve stejné době pak došlo k přijetí prvních právních norem, které proces sdružování a výkon práv a povinností sdružených vlastníků regulovaly.

1.1 Historie

Na území dnešní České republiky byl prvním pramenem lesního práva, který se úpravou sdružování vlastníků zabýval, císařský patent č. 130/1853 ř. z., o vyvázání a výkupu služebností. Podle tohoto patentu se lesy zatížené tzv. lesními služebnostmi, k nimž patřilo právo kácení dříví či právo pastvy dobytka, mohly být ze služebnostního vztahu vyvázány mimo jiné i odstoupením do vlastnictví osob oprávněných k výkonu lesních služebností. To ale podle § 31 patentu nemohlo mít formu odstoupení do jejich individuálního vlastnictví, nýbrž do vlastnictví obcí a „**veškerenstva oprávněných**“. Zmíněné „veškerenstvo oprávněných“ bylo označením pro singulární společenstva, existující jako reziduum dřívějšího občinového vlastnictví. Důvodem, pro který zákonodárce nepřikročil přímo k použití pojmu „singularisté“, s nímž se lze ostatně setkat dodnes, byla pravděpodobně skutečnost, že právní poměry singularistů ani v té době nebyly upraveny žádným psaným pramenem práva, nýbrž normami zvykovými a singulární majetek byl proto podle právní nauky útvarem právně mrtvým². Nejčastěji byly poměry v singulárních společenstvech řešeny podle ustanovení Obecného zákoníku občanského o spoluvlastnictví, existovaly však názory, které správnost tohoto postupu popíraly. Singulární lesy tudíž mohly pouze dále existovat, nemohly ovšem být nově utvářeny ani zvětšovány a z toho důvodu nebyla při dalším sdružování vlastníků lesa tato právní forma použitelná. Jinou právní formu, umožňující sdružování vlastníků lesů, představovala **výdělková a hospodářská společenstva (družstva)**, zřizovaná podle zákona č. 70/1873 ř. z., o výdělkových a hospodářských společenstvech. Zákon umožňoval zřizování jak družstev vlastnických (lesy dřívě ve vlastnictví členů družstva byly převedeny do vlastnictví družstva), tak i družstev hospodářských (posláním družstva bylo hospodaření v lesích ve vlastnictví členů), a přestože i díky svému modernímu pojetí vedl ke vzniku ekonomicky velmi úspěšných subjektů (družstva Včela, Jednota, Budoucnost apod.) „*v lesnictví myšlenka družstevní širšího uplatnění nenalezla*³“.

¹O problematice sdružování vlastníků lesa blíže též: Kolektiv: Sdružování vlastníků lesa - proč a jak. VÚLHM, Jíloviště-Strnady, 1996.

²Srov. Horna, F., Daňha, J., Ministr, J.: Komentář lesních zákonů a nařízení, s. 771.

³Horna, F., Daňha, J., Ministr, J.: Komentář lesních zákonů a nařízení, s. 774.

Právní základy pro sdružování vlastníků pozemků (nejen lesních) poskytoval rovněž zákon č. 92/1883 ř. z., o scelování zemědělských pozemků, který byl ovšem proveden pouze pro území Moravy zákonem č. 30/1884 mor. z. z., o scelování hospodářských pozemků a pro území Slezska zákonem č. 12/1887 slez. z. z., o scelování zemědělských pozemků (tzv. komasační zákony). Scelovací a združstevňovací pokusy na základě těchto zákonů narážely na odpor drobných majitelů a ani ony se nesetkaly s výraznějším úspěchem⁴.

Zatímco do počátku druhé světové války sloužily právní předpisy spíše k vytvoření podmínek pro společné hospodaření na lesních majetcích, zatímco sám vznik sdružení byl ponechán na dobrovolném rozhodnutí vlastníků pozemků, změnil se v roce 1940 institut dobrovolného členství ve sdružení v právní povinnost. Důvodem bylo vládní nařízení č. 178/1940 Sb., o odborné službě lesní, které ex lege, tj. přímo silou právního předpisu založilo na celém území Protektorátu Čechy a Morava **lesní společenstva** jako právnické osoby veřejného práva, jejichž úkolem podle § 6 nařízení bylo „*pečovat o povznesení lesního hospodářství a hospodářský rozvoj členů*“, ovšem mimo obchodování a podnikání na vlastní a cizí účet. Obvody a sídla lesních společenstev vyhlášovalo Ministerstvo zemědělství. Současně vládní nařízení stanovilo, že **členy lesních společenstev jsou** všichni vlastníci lesů do 575 ha, kteří nemají vlastní odborného lesního hospodáře. Byť každé z lesních společenstev mělo své vlastní vnitřní orgány představované předsedou a správním výborem, byl pro zajištění funkcí každého ze společenstev klíčovou postavou odborný lesní hospodář, který byl oprávněn a povinen zejména sestavovat těžební a obnovovací (zalesňovací) plány a dozírat na jejich řádné provádění, organizovat lesní práce, dohlížet na kácení, výrobu, měření a druhování dřeva, knihovat hmotu vytěženého dřeva, udílet rady o prodeji dřeva a zhodnocení ostatních lesních výrobků a podávat dobrozdání ve věcech lesního a dřevařského hospodářství vlastníkům svěřených lesů. Všechna lesní společenstva byla dále znovu ex lege sdružena do celoprotektorátního **Svazu lesních společenstev**, mezi jehož úkoly patřilo pečovat o povznesení lesního hospodářství a hospodářský rozvoj majitelů lesa, usměrňovat veškerou činnost lesních společenstev, navrhopvat Ministerstvu zemědělství změnu obvodů a sídel lesních společenstev, pečovat o činnost informační a poradní, jmenovat odborné lesní hospodáře jak pro Svaz, tak i pro lesní společenstva, stanovit a vybírat příspěvky členů na odbornou službu lesní ve výši, již schvaluje ministr zemědělství a vyhláší v Úředním listě a spravovat jmění získané z vybraných příspěvků a uhrazovat výdaje odborné lesní služby. V průběhu druhé světové války byl původní účel lesních společenstev modifikován, když vedle zajišťování odborné úrovně hospodaření sdruženým vlastníkům byla lesní společenstva využita jako významný nástroj pro zvýšení produkce dříví jako strategické suroviny. Podle vládního nařízení č. 221/1944 Sb. z. a n. byla totiž společenstva oprávněna přikazovat těžbu vlastníkům s výměrou menší než 10 ha.

Stojí za zaznamenání, že ačkoliv drtivá většina právních předpisů vydaných v tzv. době nesvobody byla po obnově ČSR v důsledku uplatnění tzv. Benešovy teorie právní kontinuity⁵, právně vyjádřené zejména v ústavním dekretu prezidenta republiky č. 11/1944 Úř. věstn., o obnovení československého právního pořádku a provedené v zákoně Ústavodárného Národního shromáždění č. 195/1946 Sb., o použitelnosti předpisů z doby nesvobody, zrušena a byl z velké části obnoven právní stav existující před rokem 1939, ke zrušení vládního nařízení č. 178/1940 Sb. došlo až v srpnu 1951 zákonem č. 66/1951 Sb., o odborné správě lesů. Tímtož zákonem byla **zrušena též všechna lesní společenstva včetně Svazu lesních společenstev a jejich majetek a úkoly přešly na Správu státních lesů**.

Další vývoj lesního práva byl poznamenán prohlubující se socializací a nárůstem podílu státního lesa až na 96% v roce 1989. Tento stav zcela logicky nevyvolával potřebu společných forem hospodaření. S diskusí o potřebě tvorby legislativních podmínek pro sdružování vlastníků lesů se proto setkáváme až po zahájení restitučního procesu, kdy dosavadní výsledky této diskuse jsou popisovány v dalších kapitolách .

⁴ Fürst, B.: Význam a rozsah lesní reformy, s. 220 an.

⁵K tomu blíže např. Vlček, E.: Poválečná obnova ČSR a její státoprávní stabilizace, s. 30 an.

1.2 Vymezení pojmů

Veřejný zájem na sdružování směřuje zejména k drobným vlastníkům lesů, označovaným též jako vlastníci lesů malých výměr. U vlastníků lesů velké rozlohy není existence veřejného zájmu na jejich sdružování samozřejmě rovněž vyloučena, může však být v kolizi s pravidly zajišťujícími zachování konkurenčního prostředí (ochrana hospodářské soutěže), zejména však nepřináší vlastníkům lesů významné vylepšení stávajícího stavu jejich lesních majetků ani zásadní posun ve způsobu hospodaření v nich.

Jak je pojem „**drobný vlastník lesa**“, resp. „**vlastník lesa malé výměry**“ v českém právním řádu definován? A je vůbec definován?

S pojmem „drobný vlastník lesa“ platná právní úprava nepracuje. Definici, a to v současné době pouze nepřímou, je možno nalézt pouze pro pojem „vlastník lesa malé výměry“, kde jednotlivé zákony o státním rozpočtu pro rok 1998 a všechny roky následující v přílohách vydaných podle § 46, odst. 5 lesního zákona pracují s hranicí 300 ha, která je maximem výměry jednotlivého sdružujícího se vlastníka lesa, za kterou je ještě poskytován příspěvek na sdružování vlastníků lesů malých výměr. Přímá definice pojmu „vlastník lesa malé výměry“ byla obsažena pouze v zákoně č. 315/1996 Sb., o státním rozpočtu na rok 1997, který za vlastníka lesa malé výměry považoval každého vlastníka lesa do 150 ha. **Za vlastníka lesa malé výměry tak budeme považovat vlastníka lesa o výměře nejvýše 300 ha.**

Druhým významným pojmem používaným v následujícím textu a zasluhujícím vymezení, je pojem „**sdružení drobných vlastníků lesů**“, a to již z toho důvodu, že pojem může bez znalosti dalších souvislostí evokovat představu, že jde o označení speciální právní formy, kterou české právo vytvořilo právě pro potřeby lesního hospodářství. Jak bude vysvětleno dále, takovou speciální právní formu náš právní řád nezná. Pojem „sdružení drobných vlastníků lesů“ bude sloužit jako obecné označení celé rodiny či (pro milovníky matematických věd) množiny rozličných právních forem, upravených jen o něco méně početnou množinou právních předpisů, přičemž platí, že každá z právních forem se vyznačuje zvláštními vlastnostmi, které mohou být v konkrétních případech podle konkrétních okolností považovány za výhody či naopak nevýhody. Pojem „**sdružení drobných vlastníků lesů**“ tak zahrnuje následující právní formy součinnosti:

- sdružení založené smlouvou podle § 829 a násl. občanského zákoníku,
- obchodní společnosti podle obchodního zákoníku (veřejná obchodní společnost, komanditní společnost, společnost s ručením omezeným, akciová společnost),
- družstvo,
- zájmové sdružení právnických osob,
- svazek obcí,
- občanské sdružení,
- obecně prospěšná společnost.

1.3 Právní předpisy používané v textu a jejich označení

Lesní zákon – zákon č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon), v platném znění;

Občanský zákoník – zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, v platném znění;

Obchodní zákoník – zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, v platném znění;

Zákon o sdružování občanů – zákon č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, v platném znění;

Obecní zřízení – zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, v platném znění;

Zákon o DPH – zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, v platném znění;

Zákon o obecně prospěšných společnostech – zákon č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech a o změně a doplnění některých zákonů, v platném znění.

2 Analýza současného stavu

V současné době české právo obsahuje jen několik málo zmínek o sdružování drobných vlastníků lesů. Vedle ustanovení restitučních předpisů je patrně nejvýznamnějším projevem povědomí zákonodárce o potřebnosti a vhodnosti sdružování vlastníků lesů § 46, písm. j) lesního zákona, podle kterého **stát podporuje hospodaření v lesích poskytováním služeb nebo finančních příspěvků, když finanční příspěvky mohou být poskytnuty mimo jiné i na podporu sdružování vlastníků lesů a podporu hospodaření ve sdružených lesích vlastníků malých výměr.**

Pro výběr vhodné formy sdružení drobných vlastníků lesů, pro sestavení jeho zakládacích dokumentů, pro zajištění běžného provozu sdružení i pro jeho zánik však v platném právním řádu ČR žádná zvláštní ustanovení nenalezáme. Jak bylo naznačeno v kapitole 1.2, zájemci o vytvoření sdružení zajišťujícího společné hospodaření na lesních pozemcích více osob jsou ve svých aktivitách odkázáni na výběr některé z obecných právních forem součinnosti. Budiž poznamenáno, že až na některé výjimky, které budou dále popsány, není pro vznik žádné z forem sdružení vyžadováno splnění pravidla známého z římského práva (římské právo je základem, na němž vyrostly právní řády všech států kontinentální Evropy), pravidla „*tres faciunt collegium*“ - „tři tvoří spolek.“ Pro vznik sdružení drobných vlastníků lesů formálně postačí i účast pouhých dvou takových vlastníků, někdy dokonce i vlastníka jediného.

Z celé řady otázek, s nimiž se zájemci o vytvoření sdružení musejí vypořádat, lze za otázku nejvýznamnější z právního hlediska považovat otázku, zda budoucí sdružení **má či nemá mít právní subjektivitu**. Jinak řečeno, zakladatelé se musejí rozhodnout, zda struktura, kterou za účelem společného hospodaření vytvoří, **bude právní osobou** a bude tak způsobilá být samostatným subjektem práv a povinností, či **zda právní osobou nebude** a nositeli popsané způsobilosti budou nadále výlučně účastníci sdružení.

2.1 Sdružení bez právní subjektivity

Pro případ, že zakladatelé zvolí typ sdružení, které právní subjektivitu nemá, nabízí jim právní řád České republiky pouze jedinou možnost, a tou je sdružení založené smlouvou podle § 829 a násl. občanského zákoníku.

2.1.1 Sdružení založené smlouvou podle § 829 a násl. občanského zákoníku

2.1.1.1 Charakteristika sdružení

Sdružení založené smlouvou podle § 829 a násl. občanského zákoníku bývá v právní nauce označováno rovněž jako konsorcium. Je tvořeno dvěma a více osobami, které se smlouvou vzájemně zavázaly přičinit se společně o dosažení sjednaného účelu. Sjednaným účelem přitom může být cokoli, co neodporuje zákonu; v oblasti hospodaření v lesích může jít o celou škálu činností počínaje zajištěním společného odborného lesního hospodáře po společný prodej dříví. Každý z účastníků sdružení je povinen vyvíjet činnost k dosažení sjednaného účelu způsobem stanoveným ve smlouvě a zdržet se jakékoli činnosti, jež by mohla znemožnit nebo ztížit dosažení tohoto účelu.

Jak vyplynulo ze souvislostí, je základním znakem sdružení absence jeho právní subjektivity. Sdružení založené smlouvou podle § 829 a násl. občanského zákoníku tedy není právní osobou a práva a povinnosti mají a mohou nabývat pouze jeho jednotliví členové.

Absence právní subjektivity sdružení má za následek, že sdružení nemůže být vlastníkem žádného majetku. Pro svou činnost proto může sdružení využívat pouze věci ve vlastnictví jiných osob - účastníků sdružení. Smlouva o založení sdružení dokonce může účastníkům stanovit povinnost, aby se na činnosti sdružení podíleli poskytnutím peněz či jiných věcí. Zákon v této souvislosti nestanoví žádnou povinnou minimální ani maximální hranici hodnoty věcí poskytnutých sdružení a ponechává tak účastníkům zcela volnou ruku. Právní titul, na jehož základě je sdružení oprávněno užívat majetek poskytnutý jeho členy, je stanoven rozdílně pro věci určené individuálně (např. traktor, motorová pila apod.) a pro věci určené podle druhu (druhově, genericky - např. peníze, osivo a sádkový materiál, prostředky ochrany lesa, pohonné hmoty apod., které není možné nebo je neúčelné individualizovat). U **věcí určených jednotlivě** není poskytnutím pro účely sdružení nijak dotčeno nebo zkráceno

vlastnické právo vkládajícího člena sdružení – nedohodne-li se jejich vlastník s ostatními členy sdružení jinak, zůstávají tyto věci pouze v **bezplatném užívání všech účastníků sdružení**. Naopak věci **určené druhově** se jejich poskytnutím sdružení (tj. sdělením o jejich oddělení od ostatního majetku účastníka sdružení nebo jeho předáním účastníkovi sdružení, který tím byl pověřen) stávají **spoluvlastnictvím všech účastníků sdružení** v poměru k výši takto vložených věcí.

Pro vlastní činnost sdružení platí s určitými modifikacemi pravidlo známé znalcům mušketýrských příběhů Alexandra Dumase „*Jeden za všechny a všichni za jednoho*“. Věci **získané při výkonu společné činnosti** (bez ohledu na to, zda jde o věci druhově nebo jednotlivě určené) se **stávají spoluvlastnictvím všech účastníků**, přičemž podíly jednotlivých účastníků na takto získaném majetku jsou stejné, není-li smlouvou určeno jinak. Ze závazků vzniklých při činnosti sdružení vůči třetím osobám jsou účastníci zavázáni **společně a nerozdílně**. To znamená, že věřitel je oprávněn požadovat plnění na kterémkoliv z účastníků sdružení v celé výši (dle vlastního výběru) a úhradou celé výše plnění povinnost ostatních účastníků sdružení vůči věřiteli zanikne. Tím ovšem nezaniká právo účastníka, který dluh v plné výši sám uhradil, na vypořádání s ostatními. Platí totiž, že pokud se účastníci sdružení nedohodnou jinak, jsou jejich podíly na dluhu ve vzájemném poměru stejné. Pokud vůči některému z účastníků sdružení byl uplatněn nárok vyšší, než odpovídá jeho podílu (např. nárok na úhradu pohledávky v celé její výši), je povinen bez zbytečného odkladu vyrozumět o tom ostatní účastníky sdružení a dát jim příležitost, aby uplatnili své námitky proti pohledávce. Dále na nich může požadovat, aby dluh podle podílů na ně připadajících splnili nebo aby jej v tomto rozsahu dluhu jinak zbavili.

Způsob, jakým budou účastníci sdružení **rozhodovat o věcech spadajících do působnosti sdružení**, je vhodné popsat v zakládací smlouvě sdružení. Pokud k tomu nedojde, rozhodují účastníci o obstarávání společných věcí jednomyslně. Přitom platí, že má-li podle smlouvy rozhodovat většina hlasů, patří každému účastníkovi jeden hlas; velikost podílu nerozhoduje. Za existence sdružení má každý účastník, i když nevykonává správu, právo přesvědčit se o hospodářském stavu sdružení.

Každý účastník může ze sdružení vystoupit, ne však v nevhodné době a k újmě ostatních účastníků sdružení. Z vážných důvodů však může ze sdružení vystoupit kdykoli, a to i když byla dohodnuta výpovědní lhůta. Z vážných důvodů lze účastníka ze sdružení jednomyslným usnesením ostatních účastníků sdružení dokonce vyloučit, nestanoví-li zakládací smlouva jinak.

Účast ve sdružení **zaniká** vystoupením účastníka ze sdružení, jeho vyloučením, dohodou účastníků nebo rozpuštěním sdružení. Účastníkovi, který vystoupil nebo byl ze sdružení vyloučen, se vrátí zpět věci vnesené do sdružení. Podíl majetku podle stavu v den vystoupení nebo vyloučení se mu vyplatí v penězích. Zánikem účasti ve sdružení vystoupením nebo vyloučením ovšem nezaniká odpovědnost vystoupivšího účastníka za závazky z činnosti sdružení, které vznikly do dne vystoupení nebo vyloučení. V případě rozpuštění sdružení mají účastníci nárok na vrácení hodnot, poskytnutých k účelu sdružení; mezi sebou se pak o majetek získaný výkonem společné činnosti sdružení vypořádají způsobem stanoveným ve smlouvě, jinak rovným dílem.

Zakladatelé sdružení měli vždy mít na paměti ustanovení § 94, odst. 2 zákona o DPH, podle kterého osoba uskutečňující samostatně ekonomické činnosti se sídlem, místem podnikání nebo provozovnou v tuzemsku, která uzavře smlouvu o sdružení nebo jinou obdobnou smlouvu s jiným plátcem DPH, se **stává plátcem DPH dnem uzavření této smlouvy**. Stejně tak osoby uskutečňující samostatně ekonomické činnosti se sídlem, místem podnikání nebo provozovnou v tuzemsku, které uskutečňují zdanitelná plnění společně na základě smlouvy o sdružení nebo jiné obdobné smlouvy, se stávají plátcem DPH dnem účinnosti uvedeným na osvědčení o registraci účastníka, který se zaregistroval jako plátce nejdříve.

2.1.1.2 Založení sdružení

Sdružení se zakládá smlouvou, pro kterou není předepsána písemná forma. Pro ochranu právní jistoty jejich účastníků však písemnou formu nelze než jednoznačně doporučit – i u osob s fenomenální pamětí může v průběhu času dojít ne-li k výpadkům, tak alespoň ke zkreslení představy o původním obsahu smlouvy. Navíc v pesimálním případě, kdy se mezi účastníky sdružení vyvine spor, je dokazování obsahu smlouvy neobyčejně komplikované, neboť půjde o stav, kdy proti sobě budou stát pouze více či méně přesvědčivá ústní tvrzení.

Podstatnými náležitostmi smlouvy o sdružení podle § 829 občanského zákoníku jsou:

- **vymezení účastníků sdružení** (jméno a příjmení, datum narození a bydliště u fyzických osob, název, sídlo a IČ u osob právnických) a;
- **určení účelu sdružení.**

Dalšími náležitostmi smlouvy, které by zakladatelé neměli opomenout do smlouvy zahrnout, jsou pak:

- **určení majetku** poskytovaného pro činnost sdružení jeho účastníky s určením doby, do kdy má být sdružení poskytnut,
- **určení způsobu rozhodování** o obstarávání společných věcí,
- **určení osoby** jednající ve věcech sdružení na venek a určení způsobu, jakým jedná,
- **vymezení podílů** na majetku získaném společnou činností,
- **popis způsobu ukončení účasti** ve sdružení,
- **vymezení pravidel pro ukončení činnosti sdružení** a jeho rozpuštění včetně pravidel pro vypořádání majetku po rozpuštění sdružení.

Sdružení je **založeno dnem uzavření smlouvy**; není vyžadována žádná registrace, rozhodnutí, úřední souhlas či jakákoliv jiná forma součinnosti nebo ingerence orgánu veřejné moci.

2.1.1.3 Hlavní výhody a nevýhody sdružení

K hlavním **výhodám** sdružení založeného smlouvou podle § 829 občanského zákoníku patří:

- jednoduchý a neformální způsob vytvoření sdružení; vytvořené sdružení nepodléhá žádné registraci; odpadají rovněž složité procedurální pravidla vzniku a zániku, jako je tomu u obchodních společností,
- sdružení umožňuje účast jak fyzickým, tak i právnickým osobám,
- smluvní volnost (účastníci mají možnost upravit většinu práv a povinností souvisejících s účastí ve sdružení ve smlouvě),
- účastníkovi, který za stanovených podmínek vystoupil nebo byl vyloučen ze sdružení, se vrací věci vnesené do sdružení a je mu vyplacen podíl na majetku získaném společnou činností.

Mezi hlavní **nevýhody** sdružení pak lze zařadit:

- solidární odpovědnost účastníků za splnění závazků vůči třetím osobám,
- zvýšená míra nedůvěry ze strany potenciálních smluvních partnerů,
- komplikovaný majetkový režim a složité vedení účetnictví. Sdružení není účetní jednotkou ani daňovým subjektem – těmi stále zůstávají účastníci sdružení, kteří jsou povinni vést samostatné účetnictví a podat příslušná přiznání k dani. Pokud je nějaký majetek v podílovém spoluvlastnictví, vyplývají z toho pro účastníka sdružení účetní a daňové důsledky pouze ve vztahu k té části majetku, která odpovídá jeho spoluvlastnickému podílu (např. daňové i účetní odpisy věcí získaných při činnosti sdružení).
- sdružení v důsledku absence právní subjektivity nemůže být příjemcem některých podpor, dotací a subvencí ze zdrojů EU,
- účast plátce DPH zakládá povinnost k registraci k DPH pro ostatní účastníky sdružení.

Komplikovanost majetkového režimu a s tím související složitost režimu daňového je v řadě případů příčinou nepochopení podstaty sdružení ze strany jeho účastníků, což má za následek vznik chyb při účtování o poskytnutém majetku i při výpočtu daní (zejména daně z příjmů a DPH).

Ze všech uvedených důvodů je sdružení bez právní subjektivity právní formou vhodnou pro účastníky, kteří se chtějí vyhnout založení právnické osoby, jsou ochotni účastnit se aktivněji na chodu sdružení a nevdají jim případné neomezené ručení za závazky, které pro ně vyplývají z účasti ve sdružení.

2.2 Sdružení s právní subjektivitou

Skupina sdružení s právní subjektivitou je bez výjimky představována různými typy **právnických osob**. Používání institutu právnických osob je jednou z nejcharakterističtějších vlastností, jimiž se vyznačuje kontinentální systém práva, tj. systém práva používaný ve státech kontinentální Evropy

založený na větší či menší míře recepce (převzetí) práva římského. Není na místě zabývat se všemi teoretickými a praktickými souvislostmi této skutečnosti, podstatné je, že právnická osoba, byť jde o osobu fiktivní, v reálném světě nikde fyzicky neexistující, je vybavena **prakticky stejným arzenálem majetkových práv a povinností**, který svědčí osobám fyzickým. I právnická osoba tak může být vlastníkem určitého majetku, může tento majetek užívat, může požívat jeho plody a užitky, na základě smlouvy či jiného právního titulu může užívat i majetek cizí, může být dědicem majetku, může vstupovat do smluvních vztahů s jinými osobami a může se účastnit vzniku jiných právnických osob a být jejich členem, v některých případech může být dokonce i jejich statutárním orgánem (např. u komanditních společností).

Hlavním rozdílem, který právnickou osobu odlišuje od osob fyzických, je právě její fyzická neexistence – přes dlouhodobé používání institutu právnických osob jsou součástí viditelného světa stále pouze věci, které jsou vlastnictvím právnických osob, a lidé, kteří jsou nejčastěji jejími zaměstnanci či statutárními orgány. Právnická osoba se projevuje právě a pouze jejich prostřednictvím. Je proto potřeba vymezit **způsob, jakým právnické osoby jednájí navenek**. Obecná úprava jednání právnických osob, která platí pro všechny právnické osoby bez rozdílu, je obsažena v občanském zákoníku v § 20. Podle něj činí právní úkony právnické osoby ve všech věcech ti, **kterí k tomu jsou oprávněni smlouvou o zřízení právnické osoby, zakládací listinou nebo zákonem (tzv. statutární orgány)**. Nejsou však jediní, jak se někdy mylně usuzuje. Za právnickou osobu mohou podle téhož zákona činit právní úkony i jiní její pracovníci nebo členové, **pokud je to stanoveno ve vnitřních předpisech právnické osoby nebo je to vzhledem k jejich pracovnímu zařazení obvyklé**. Překročí-li tyto osoby své oprávnění, vznikají práva a povinnosti právnické osobě jen pokud se právní úkon týká předmětu činnosti právnické osoby a jen tehdy, jde-li o překročení, o kterém druhý účastník nemohl vědět. Způsob jednání navenek je pro právnické osoby, které jsou navíc podnikateli ve smyslu § 2 obchodního zákoníku⁶, modifikován v § 15 a 16 obchodního zákoníku tak, že k jednání za právnickou osobu – podnikatele je mimo osob uvedených shora zmocněn **každý, kdo byl při provozování podniku pověřen určitou činností**, a to ke všem úkonům, k nimž při této činnosti obvykle dochází. Překročí-li zástupce podnikatele toto zmocnění, je jeho jednáním podnikatel stejně vázán, jestliže o překročení třetí osoba nevěděla a s přihlédnutím ke všem okolnostem případu vědět nemohla. Podnikatele dokonce zavazuje i jednání jiné osoby v jeho provozovně, nemohla-li třetí osoba vědět, že jednáající osoba k tomu není oprávněna. Je tedy zřejmé, že pro jednání jménem právnické osoby navenek platí zásady ochrany dobré víry osob, vůči nimž bylo jednáno, což má v praxi ten následek, že jakékoliv jednání učiněné jménem právnické osoby kýmkoliv může být právnické osobě přičítáno.

Ve vztahu k problematice sdružování drobných vlastníků lesa má existence právní subjektivity sdružení význam v tom, že:

- sdružení může být vlastníkem majetku jakéhokoliv myslitelného druhu či typu, tento majetek může užívat a požívat jeho plody a užitky, nabývat jej a zcizovat,
- je to sdružení, kdo odpovídá za závazky vzniklé při jeho činnosti; odpovědnost popř. ručení členů sdružení za jeho závazky existuje pouze v omezených případech,
- plátcem daní souvisejících s činností sdružení a potenciálním daňovým dlužníkem je především sdružení, jeho členům vzniká daňová povinnost jen v omezených případech,
- sdružení je zpravidla způsobilé (z formálního hlediska) být příjemcem všech podpor, subvencí a dotací.

Právní subjektivita sdružení má rovněž za následek, že sdružení lze koncipovat buď jako tzv. **sdružení vlastnické (sdružení vlastnického typu)**, kde účastníci převádějí les do vlastnictví sdružení, které na něm pak hospodaří, nebo jako tzv. **sdružení hospodářské (sdružení hospodářského typu)**, kde vlastnické právo k lesu zůstává zachováno členům sdružení a sdružení na něm zcela nebo zčásti hospodaří na základě jiného právního titulu, než je vlastnické právo.

⁶ Obchodní zákoník definuje podnikání jako soustavou činnost prováděnou samostatně podnikatelem vlastním jménem a na vlastní odpovědnost za účelem dosažení zisku. Podnikatelem pak podle něj je osoba zapsaná v obchodním rejstříku, osoba, která podniká na základě živnostenského oprávnění, osoba, která podniká na základě jiného než živnostenského oprávnění podle zvláštních předpisů a osoba, která provozuje zemědělskou výrobu a je zapsána do evidence podle zvláštního předpisu.

Přestože za určitých okolností může být sdružení vlastnické vhodnějším typem, lze, zvláště s ohledem na dlouhodobě přetrvávající nedůvěru vůči kolektivním formám hospodaření s půdou a s ohledem na skutečnost, že podle § 58, odst. 1 lesního zákona má práva a povinnosti vlastníka lesa podle zákona rovněž nájemce a podnájemce lesa (což umožňuje, aby na pozemcích určených k plnění funkcí lesa plnohodnotným způsobem hospodařily i jiné osoby, než jsou vlastníci), konstatovat, že **uplatnění v České republice nacházejí a do budoucna budou nacházet především sdružení hospodářská, které budou hospodařit v lesích vlastněných nadále účastníky sdružení, a to zejména na základě uzavřené nájemní smlouvy.**

První skupinou sdružení s právní subjektivitou, která je využitelná pro potřeby sdružování drobných vlastníků lesa, jsou **obchodní společnosti**. Podstatná část pravidel, jimiž se řídí vznik, existence a zánik obchodních společností, je obsažena v obchodním zákoníku, podle § 1 obchodního zákoníku však lze na právní poměry obchodních společností subsidiárně (podpůrně) aplikovat i zákoník občanský. Obchodními společnostmi podle obchodního zákoníku jsou:

- veřejná obchodní společnost,
- komanditní společnost,
- společnost s ručením omezeným,
- akciová společnost.

Všechny obchodní společnosti se zakládají společenskou (u akciové společnosti zakladatelskou) **smlouvou** a v případech, kdy je společnost zakládána jen jedním subjektem, **zakladatelskou listinou**. Dnem vzniku společnosti je den, ke kterému je společnost zapsána do **obchodního rejstříku**.

Každá obchodní společnost si povinně vytváří soustavu vlastních orgánů, které o záležitostech společnosti rozhodují a zastupují společnost při styku s okolím. Z tohoto pohledu je pochopitelně nejdůležitější statutární orgán, který je oprávněn vystupovat jménem společnosti navenek ve všech záležitostech. Statutárním orgánem může být jednak jednotlivá fyzická osoba (jednatel společnosti s ručením omezeným) jednak kolektivní orgán (představenstvo akciové společnosti), není však vyloučeno, aby statutárním orgánem byla i jiná osoba právnická (případá v úvahu pouze u komanditní a veřejné obchodní společnosti). Označení a postavení statutárního orgánu vymezuje společenská smlouva nebo stanovy společnosti. Statutární orgán se zapisuje do obchodního rejstříku.

Obchodní společnosti zanikají výmazem z obchodního rejstříku. Zániku však vždy předchází zrušení společnosti, ke kterému obecně dochází uplynutím doby, na kterou byla společnost založena, nebo dosažením účelu, pro nějž byla založena, nebo dnem uvedeným v rozhodnutí společníků o zrušení společnosti nebo dnem uvedeným v rozhodnutí soudu o zrušení společnosti nebo rozhodnutím společníků nebo příslušného orgánu o sloučení, splynutí nebo rozdělení společnosti nebo její přeměně v jinou formu společnosti nebo družstvo či prohlášením konkursu nebo zamítnutím návrhu na prohlášení konkursu pro nedostatek majetku. Zrušení společnosti probíhá buď s likvidací společnosti (majetek společnosti nepřechází na právního nástupce) nebo bez likvidace (majetek společnosti na právního nástupce přechází - např. při sloučení, splynutí nebo přeměně společnosti).

2.2.1 Veřejná obchodní společnost

2.2.1.1 Základní charakteristika veřejné obchodní společnosti

Veřejná obchodní společnost je obchodní společností, ve které alespoň dvě osoby (lhostejno, zda fyzické či právnické) podnikají pod společnou firmou a **ručí za závazky společnosti společně a nerozdílně celým svým majetkem**. Zákon nevyžaduje, aby společnost při svém vzniku vytvářela základní kapitál. Je-li společníkem veřejné obchodní společnosti fyzická osoba, musí splňovat všeobecné podmínky provozování živnosti podle zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání a nesmí u ní být dána překážka provozování živnosti stanovená tímto zákonem, bez ohledu na předmět podnikání společnosti. Je-li společníkem právnická osoba, vykonává práva a povinnosti spojená s účastí ve společnosti její statutární orgán, popřípadě jím pověřený zástupce, který musí splňovat tytéž podmínky, jaké zákon vyžaduje u společníků – fyzických osob.

Práva a povinnosti společníků se řídí společenskou smlouvou, k jejíž změně je třeba souhlasu všech společníků. Společenská smlouva může ovšem určit, že k její změně postačuje souhlas většiny společníků.

K obchodnímu vedení společnosti je oprávněn každý společník v rámci zásad dohodnutých mezi společníky. Společníci mohou ve společenské smlouvě pověřit obchodním vedením společnosti zčásti nebo zcela jednoho nebo více společníků, ostatní společníci v takovém případě oprávnění k vedení společnosti v tomto rozsahu pozbývají. Pověřený společník je povinen řídit se při výkonu obchodního vedení zásadami, které s ostatními společníky dohodl, a rozhodnutími společníků učiněnými většinou hlasů.

Statutárním orgánem veřejné obchodní společnosti jsou všichni její společníci, pokud společenská smlouva nestanoví, že statutárním orgánem jsou pouze někteří společníci nebo jeden společník.

Veřejná obchodní společnost odpovídá za své závazky celým svým majetkem. Společníci ručí za závazky společnosti veškerým svým majetkem společně a nerozdílně.

2.2.1.2 Založení veřejné obchodní společnosti

Veřejná obchodní společnost se zakládá společenskou smlouvou, která musí obsahovat tyto **podstatné náležitosti**:

- firmu a sídlo společnosti,
- určení společníků uvedením firmy nebo názvu a sídla právnické osoby nebo jména a bydliště fyzické osoby,
- předmět podnikání společnosti.

Mezi **vedlejší náležitosti** společenské smlouvy patří:

- úprava mechanismu přijetí změn společenské smlouvy,
- počet hlasů jednotlivých společníků při hlasování,
- výši vkladu jednotlivých společníků (jsou-li vklady poskytovány),
- úprava obchodního vedení společnosti,
- popis způsobu rozdělování zisku společnosti,
- úprava způsobu a podmínek pro zrušení společnosti.

Společenská smlouva **musí být uzavřena písemně a podpisy společníků na ní musí být úředně ověřeny**. Společnost vzniká zápisem do obchodního rejstříku vedeného místně příslušným krajským soudem (v Praze Městským soudem v Praze), soudní poplatek za zápis společnosti činí 5.000,- Kč.

2.2.1.3 Hlavní výhody a nevýhody veřejné obchodní společnosti

Mezi **výhody** této právní formy patří:

- společníkem mohou být fyzické i právnické osoby,
- neexistence povinnosti vytvářet základní kapitál; základní kapitál je vytvářen jen tehdy, když se k jeho vytvoření společníci zavázali ve společenské smlouvě,
- vysoká míra smluvní volnosti zakladatelů,
- volnější a méně formalizovaná úprava této formy společnosti.

Naopak **nevýhodami** jsou:

- neomezené ručení společníků,
- těsná vazba existence společnosti na osoby společníků - veřejná obchodní společnost zaniká smrtí fyzické či zánikem právnické osoby, která je společníkem (společenská smlouva však může stanovit, že podíl zaniklé právnické osoby přechází na právního nástupce - i za těchto okolností však musí být splněna podmínka, že ve společnosti nadále zůstávají alespoň dva společníci),
- společnost nelze založit za jiným účelem, než je podnikání,
- nutnost zápisu do obchodního rejstříku - vyšší formalizace.

Veřejná obchodní společnost se pro účely sdružování vlastníků lesů jeví jako spíše nevhodná. Může být využita výjimečně zejména v případech, kdy má být sdružení založeno jako sdružení hospodářského typu mezi vlastníky, kteří na svých lesních pozemcích sami a vlastními silami běžně hospodaří, jejichž celkový majetek je přibližně stejně velký se srovnatelnou mírou likvidity a mezi nimiž existuje vztah plné důvěry.

2.2.2 Komanditní společnost

2.2.2.1 Základní charakteristika komanditní společnosti

Komanditní společnost je společnost tvořená alespoň dvěma společníky (fyzickými či právníckými osobami), z nichž nejméně jeden ručí za závazky do výše svého nesplaceného vkladu zapsaného v obchodním rejstříku (komanditisté) a nejméně jeden ručí za závazky společnosti celým svým majetkem (komplementáři). Jde o společnost, která se svou vnitřní organizací a postavením společníků i celkovým charakterem nachází na pomezí mezi veřejnou obchodní společností a společností s ručením omezeným. Postavení komplementářů je v podstatě totožné s postavením společníků ve veřejné obchodní společnosti včetně požadavku na splnění podmínek podle zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, postavení komanditistů je naopak obdobou postavení společníků společnosti s ručením omezeným. Obecně platí, že úkolem komplementářů ve sdružení je jejich osobní angažovanost v obchodním vedení společnosti, zatímco komanditisté mají zajistit společnosti potřebný kapitál při současné rezignaci na účast ve vedení společnosti.

Komanditní společnost se zakládá společenskou smlouvou, k jejíž změně je zapotřebí souhlasu všech společníků. Společenská smlouva může ovšem stanovit, že k její změně postačuje souhlas většiny komplementářů spolu se souhlasem většiny komanditistů. Může rovněž stanovit, že k převodu podílu komanditisty na jinou osobu se nevyžaduje souhlas ostatních společníků.

K obchodnímu vedení společnosti jsou oprávněni **pouze komplementáři**. V ostatních záležitostech rozhodují komplementáři společně s komanditisty většinou hlasů, přičemž nestanoví-li společenská smlouva jinak má při hlasování každý společník jeden hlas. Komplementáři jsou rovněž statutárním orgánem společnosti. Pokud ze společenské smlouvy nevyplývá něco jiného, je každý komplementář oprávněn jednat jménem společnosti samostatně.

Komanditista je povinen vložit do základního kapitálu společnosti vklad ve výši určené společenskou smlouvou, minimálně však 5 000 Kč. Vklad je povinen splatit ve lhůtě stanovené společenskou smlouvou, jinak bez zbytečného odkladu po vzniku společnosti, popřípadě po vzniku své účasti na společnosti.

Každý ze společníků má právo na podíl ze zisku. Nestanoví-li společenská smlouva něco jiného, rozdělí se zisk na dvě části. Jedna z nich připadá na komanditisty, kteří si ji rozdělí mezi sebe podle výše splaceného vkladu, a druhá část připadá na komplementáře, a rozdělí se mezi ně rovným dílem.

2.2.2.2 Založení komanditní společnosti

Komanditní společnost se zakládá společenskou smlouvou, která musí obsahovat tyto **podstatné** náležitosti:

- firmu a sídlo společnosti,
- určení společníků uvedením firmy nebo názvu a sídla právnické osoby nebo jména a bydliště fyzické osoby,
- předmět podnikání,
- určení, kteří ze společníků jsou komplementáři a kteří komanditisté,
- výši vkladu každého komanditisty.

Uvedené podstatné náležitosti mohou být doplněny o :

- úpravu mechanismu hlasování o záležitostech nespádajících do obchodního vedení společnosti, hlasování o změně společenské smlouvy,
- úpravu počtu hlasů společníků při hlasování,
- rozsah, v němž se na komanditisty vztahuje zákaz konkurence,

- popis způsobu rozdělování zisku společnosti a podílení se na vzniklé ztrátě,
- úprava způsobu a podmínek pro zrušení společnosti.

Společenská smlouva **musí být uzavřena písemně a podpisy společníků na ní musí být úředně ověřeny**. Společnost vzniká zápisem do obchodního rejstříku vedeného místně příslušným krajským soudem (v Praze Městským soudem v Praze), soudní poplatek za zápis společnosti činí 5.000,- Kč.

2.2.2.3 Hlavní výhody a nevýhody komanditní společnosti

Výhodou této formy sdružení je zejména:

- společníkem mohou být fyzické i právnické osoby,
- vysoká míra smluvní volnosti zakladatelů,
- volnější a méně formalizovaná úprava této formy společnosti,
- kapitálová nenáročnost vzniku společnosti. Komplementáři se nemusejí podílet na vytvoření základního kapitálu, komanditista je povinen vložit minimálně 5000 Kč,
- K obchodnímu vedení společnosti jsou oprávněni pouze komplementáři. V ostatních případech sice komplementáři rozhodují ze zákona společně s komanditisty, ale společenská smlouva může stanovit, že opět rozhodují pouze komplementáři (tj. eliminace vlivu komanditistů na chod společnosti, celkově pružnější proces rozhodování);
- komanditisté ručí za závazky společnosti pouze do výše svého nesplaceného vkladu, zapsaného do obchodního rejstříku. Neomezeně ručí pouze za závazky ze smluv, které jménem společnosti uzavřel bez zmocnění.

Naopak mezi **nevýhodou** tohoto typu sdružení patří tyto skutečnosti:

- komplementář ručí za závazky společnosti veškerým svým majetkem,
- komanditista nemůže ze společnosti vystoupit,
- náklady na vznik společnosti jsou relativně vysoké,
- společnost nelze založit za jiným účelem, než je podnikání,
- nutnost zápisu do obchodního rejstříku - vyšší formalizace.

Komanditní společnost se pro účely sdružování vlastníků lesů jeví rovněž jako spíše nevhodná. K jejímu využití může dojít v případech, kdy má být sdružení založeno jako sdružení hospodářské mezi vlastníky, kteří na svých lesních pozemcích sami a vlastními silami běžně hospodaří, jejichž celkový majetek je přibližně stejně velký se srovnatelnou mírou likvidity a mezi nimiž existuje vztah plné důvěry, se současným zapojením vlastníků, kteří o hospodaření ve vlastním lese nemají bezprostřední zájem, ovšem jsou ochotni na společném hospodaření participovat a při vzniku společnosti na něm finančně podílet.

2.2.3 Společnost s ručením omezeným

2.2.3.1 Základní charakteristika společnosti s ručením omezeným

Společností s ručením omezeným je společnost, v níž jsou společníci povinni svými vklady vytvořit základní kapitál. Počet společníků se musí pohybovat v intervalu 1 – 50. Společníci současně ručí společně a nerozdílně za závazky společnosti do výše souhrnu nesplacených částí vkladů všech společníků podle stavu zápisu v obchodním rejstříku. Jakmile je do obchodního rejstříku zapsáno, že vklady všech společníků byly splaceny v plné výši, ručení společníků za závazky společnosti zaniká.

Výše základního kapitálu společnosti musí činit alespoň 200 000 Kč, přičemž výše vkladu společníka musí činit alespoň 20 000 Kč. Výše vkladu může být pro jednotlivé společníky stanovena rozdílně, musí však být dělitelná na celé tisíce. Vklad může mít peněžitou nebo nepeněžitou formu – ve druhém z uvedených případů musí být ovšem jeho hodnota vyčíslena posudkem znalce jmenovaného za tím účelem soudem.

Společnost se zakládá společenskou smlouvou nebo (je-li zakládána jedním společníkem) zakladatelskou listinou. **Společnost nemusí být založena jen za účelem podnikání.**

Míra účasti společníka na společnosti a z této účasti plynoucí práva a povinnosti je dána tzv. **obchodním podílem**. Jeho výše se určuje podle poměru vkladu společníka k základnímu kapitálu společnosti, nestanoví-li společenská smlouva jinak. Obchodní podíl je převoditelný na jiné společníky nebo i třetí osoby, a to za podmínek stanovených společenskou smlouvou.

Nejvyšším orgánem společnosti je valná hromada, tvořená všemi společníky. Společníci na jednání valné hromady hlasují tak, že každý společník má jeden hlas na každých 1.000,- Kč svého vkladu, neurčuje-li společenská smlouva jiný počet hlasů.

Statutárním orgánem společnosti je jeden nebo více **jednatelů**. Je-li jednatelů více, je oprávněn jednat jménem společnosti každý z nich samostatně, nestanoví-li společenská smlouva nebo stanovy jinak.

Společnost může zřídit i dozorčí radu. V takovém případě musí mít nejméně tři členy volené valnou hromadou společnosti.

Společníci mají právo na podíl na zisku ve výši schválené valnou hromadou. Společník může svou účast ve společnosti ukončit buď převodem obchodního podílu nebo dohodou s ostatními společníky. Společník může rovněž navrhnout, aby jeho účast ve společnosti zrušil soud. I sama společnost se může domáhat u soudu vyloučení společníka, který porušuje závažným způsobem své povinnosti.

2.2.3.2 Založení společnosti s ručením omezeným

Společnost s ručením omezeným se zakládá společenskou smlouvou nebo zakladatelskou listinou, která musí obsahovat tyto **podstatné náležitosti**:

- určení firmy a sídla společnosti,
- určení společníků uvedením firmy nebo názvu a sídla právnické osoby nebo jména a bydliště fyzické osoby,
- určení předmětu podnikání (činnosti),
- určení výše základního kapitálu a výše vkladu každého společníka včetně způsobu a lhůty splácení vkladu,
- jména a bydliště prvních jednatelů společnosti a způsob, jakým jednají jménem společnosti,
- jména a bydliště členů první dozorčí rady, pokud se zřizuje,
- určení správce vkladu.

Dalšími náležitostmi společenské smlouvy mohou být:

- určení způsobu odvození výše obchodního podílu,
- podmínky pro převod obchodního podílu,
- určení rozsahu práv společníků týkajících se řízení společnosti a kontroly její činnosti,
- určení způsobu rozdělování zisku mezi společníky,
- určení výše a způsobu naplňování rezervního fondu,
- způsob svolávání valné hromady,
- způsob hlasování na valné hromadě,
- počet jednatelů společnosti,
- pravidla pro změny výše základního kapitálu společnosti,
- ustanovení o tom, zda společnost vydá stanovy,
- ustanovení o tom, zda ve společnosti je zřizována dozorčí rada,
- rozsah zákazu konkurence,
- úprava způsobu a podmínek pro zrušení společnosti.

Společenská smlouva i zakladatelská listina **musí být sepsány ve formě notářského zápisu**. Před podáním návrhu na zápis společnosti do obchodního rejstříku musí být na každý peněžitý vklad splaceno nejméně 30 %. Celková výše splacených peněžitých vkladů spolu s hodnotou splacených nepeněžitých vkladů musí však činit alespoň 100 000 Kč. Je-li společnost založena jedním zakladatelem, musí být před podáním návrhu na zápis společnosti do obchodního rejstříku splacen základní kapitál v plné výši.

Společnost vzniká zápisem do obchodního rejstříku vedeného místně příslušným krajským soudem (v Praze Městským soudem v Praze), soudní poplatek za zápis společností činí 5.000,- Kč.

2.2.3.3 Hlavní výhody a nevýhody společnosti s ručením omezeným

Mezi hlavní **výhody** této právní formy patří:

- společníkem mohou být fyzické i právnické osoby,
- omezené ručení společníků za závazky společnosti,
- společnost může být založena i k jiným než podnikatelským účelům, tedy i pro účely společného hospodaření na pozemcích určených k plnění funkcí lesa,
- obchodní podíl může být převoditelný bez vlivu na existenci a způsob hospodaření společnosti,
- vysoká míra odpovědnosti jednatele za pochybení při hospodaření společnosti.

Nevýhodami společnosti s ručením omezeným jsou:

- společnost s ručením omezeným musí vytvářet základní kapitál minimálně ve výši 200.000,- Kč,
- maximální počet společníků je omezen na 50,
- kogentně stanovená struktura orgánů,
- nutnost zápisu do obchodního rejstříku - vyšší formalizace,
- nákladnost založení a jakýchkoliv dalších změn ve společnosti,
- komplikovaná procedura při případném pohybu majetku mezi společnostmi a společníky (§ 196a obchodního zákoníku).

Společnost s ručením omezeným nepatří rovněž mezi obecně vhodné formy sdružování vlastníků lesů. Lze ji využít především v případech, kdy má být založeno sdružení hospodářského typu mezi osobami, které se navzájem znají (např. mezi rodinnými příslušníky) a jejichž záměrem je zajistit hospodaření nejen v vlastních lesích, nýbrž i pro subjekty, které nejsou společníky.

2.2.4 Akciová společnost

2.2.4.1 Základní charakteristika akciové společnosti

Akciová společnost je společnost, jejíž základní jmění je rozvrženo na určitý počet akcií o určité jmenovité hodnotě. Akciová společnost odpovídá za porušení svých závazků celým svým majetkem, akcionář ovšem neručí za závazky společnosti, a to ani zčásti.

Akciová společnost se zakládá buď na základě výzvy k upisování akcií (tzv. postupné čili sukcesivní zakládání), nebo bez výzvy k upisování akcií (tzv. jednorázové čili simultánní zakládání). Akciová společnost založená na základě výzvy k upisování akcií musí mít základní kapitál nejméně 20.000.000,- Kč, společnost založená bez výzvy pak nejméně 2.000.000,- Kč- U obou typů musí zakladatelé uzavřít zakladatelskou smlouvu nebo, je-li zakladatel jen jeden, podepsat zakladatelskou listinu. **Společnost nemusí být založena jen za účelem podnikání.**

Podíl společníka je vyjádřen v akcii, což je cenný papír vydaný akciovou společností, se kterým se spojují práva jeho majitele podílet se na řízení společnosti, na zisku společnosti a na likvidačním zůstatku při zániku společnosti. Akcie má buď listinnou podobu, nebo je zaknihovaná. Akcie mohou mít dvojitou formu - na jméno a na majitele. Stanovy mohou umožnit kromě toho vydání dvou druhů akcií s určitou výhodou oproti ostatním. Těmito zvýhodněnými akciemi jsou akcie zaměstnanecké a akcie prioritní.

V akciové společnosti existují povinně tři orgány - **valná hromada, představenstvo a dozorčí rada.**

Valná hromada je nejvyšším orgánem akciové společnosti. Právo účasti na ní mají všichni akcionáři, hlasovací právo vykonávají podle jmenovité hodnoty jejich akcií.

Představenstvo je statutárním orgánem společnosti, který zároveň řídí činnost celé společnosti a jedná jejím jménem. Představenstvo musí mít nejméně tři členy, s výjimkou společností s jediným akcionářem, kde může mít představenstvo pouze jednoho člena. Představenstvo je kolektivním orgánem, takže je zapotřebí vymežit, kdo z členů představenstva jedná jménem společnosti navenek a jakým způsobem, jinak je oprávněn takto vystupovat každý z členů představenstva.

Dozorčí rada je orgánem kontrolním, který dohlíží na činnost představenstva a celou činnost společnosti. Dozorčí rada musí mít nejméně tři členy.

Akcionář má právo na podíl na zisku společnosti (dividendu), který valná hromada podle hospodářského výsledku společnosti schválila k rozdělení.

2.2.4.2 Založení akciové společnosti

Akciová společnost se zakládá buď na základě výzvy k upisování akcií (tzv. postupné čili sukcesivní zakládání), nebo bez výzvy k upisování akcií (tzv. jednorázové čili simultánní zakládání). U obou typů musí zakladatelé uzavřít zakladatelskou smlouvu nebo, je-li zakladatel jen jeden, podepsat zakladatelskou listinu; obě ve formě **notářského zápisu**.

Podstatné části těchto dokumentů jsou odlišné podle způsobu založení společnosti. V obou případech musí obsahovat:

- firmu a sídlo společnosti,
- předmět podnikání (činnosti),
- navrhovaný základní kapitál,
- počet akcií a jejich jmenovitou hodnotu, podobu, v níž budou akcie vydány, jakož i určení, zda akcie budou znít na jméno nebo na majitele, popřípadě kolik akcií bude znít na jméno a kolik na majitele; mají-li být vydány akcie různých druhů, jejich název a popis práv s nimi spojených, popřípadě údaj o omezení převoditelnosti akcií na jméno,
- kolik akcií který zakladatel upisuje, za jaký emisní kurs, způsob a lhůtu pro splacení emisního kursu a jakým vkladem bude emisní kurs splacen,
- splácí-li se emisní kurs akcií nepeněžitými vklady, i určení předmětu nepeněžitého vkladu a způsobu jeho splacení, počet, jmenovitou hodnotu, podobu, formu a druh akcií, jež se vydají za tento nepeněžitý vklad,
- alespoň přibližnou výši nákladů, které v souvislosti se založením společnosti vzniknou,
- určení správce vkladu.

Je-li akciová společnost zakládána na základě veřejné nabídky akcií, musí zakladatelská smlouva obsahovat ještě:

- místo a dobu upisování akcií,
- postup při upisování akcií,
- určení, že zájemci mohou splácet emisní kurs akcie pouze peněžitými vklady,
- místo, dobu, popřípadě účet u banky pro splacení emisního kursu,
- emisní kurs upisovaných akcií nebo způsob jeho určení;
- způsob svolání ustavující valné hromady a místo jejího konání,

Přílohou zakladatelské smlouvy je návrh stanov akciové společnosti.

Zakladatelská smlouva i zakladatelská listina **musí být sepsány ve formě notářského zápisu**. Před podáním návrhu na zápis společnosti do obchodního rejstříku musí být splaceno alespoň 30 % jmenovité hodnoty všech akcií, jejichž emisní kurs je splácen peněžitými vklady, a musí být zcela splaceny nepeněžitě vklady.

Společnost vzniká zápisem do obchodního rejstříku, soudní poplatek za zápis společností činí 5.000,- Kč.

2.2.4.3 Hlavní výhody a nevýhody akciové společnosti

K **výhodám** akciové společnosti patří tyto skutečnosti:

- akcionáři mohou být libovolné právnické a fyzické osoby,
- akcionáři neručí za závazky společnosti,
- vazba majitele akcií na společnost je velmi volná; akcie lze prakticky bez omezení převést,
- počet akcionářů se může měnit bez nutnosti jakýchkoliv administrativních procedur a to až do počtu emitovaných akcií,
- počet akcionářů není zákonem nijak omezen,

- právní úprava vzniku, existence a zániku a.s. je ve srovnání s ostatními formami obchodních společností výrazně podrobnější a je kogentní; to poskytuje akcionářům relativně vysokou míru právní jistoty a předvídatelnosti,
- společnost může být založena i k jiným než podnikatelským účelům.

Jednoznačnými **nevýhodami** této formy sdružení pak jsou následující skutečnosti:

- společnost musí vytvářet základní kapitál ve značné výši,
- relativně složité a pevně stanovené vnitřní uspořádání společnosti,
- nákladnost a komplikovanost jakýchkoliv změn ve společnosti,
- komplikovaná procedura při případném pohybu majetku mezi společnostmi a akcionáři (§ 196a obchodního zákoníku),
- nutnost zápisu do obchodního rejstříku - vyšší formalizace.

Akciová společnost jako forma sdružování vlastníků lesů je využitelná ve všech případech, kdy má být založeno sdružení hospodářského typu mezi větším počtem osob, z nichž žádná není majetkově dominantní, a tyto osoby jsou ochotny podílet se na vytvoření základního kapitálu společnosti; zpravidla půjde o osoby, mezi nimiž není žádné ekonomická ani rodinná vazba a jejichž záměrem je zajistit hospodaření nejen v vlastních lesích, nýbrž i pro subjekty, které nejsou akcionáři.

2.2.5 Družstvo

2.2.5.1 Základní charakteristika družstva

Družstvo je v obchodním zákoníku, kde se nachází právní úprava této právnické osoby, charakterizováno jako společenství uzavřeného počtu osob, založené za účelem podnikání nebo zajišťování hospodářských, sociálních nebo jiných potřeb svých členů.

Družstvo může založit nejméně pět osob fyzických nebo dvě osoby právnické na ustavující schůzi družstva. Zde musí být schválena výše zapisovaného základního jmění (nejméně 50.000,- Kč), stanovy družstva a musí být zvoleno představenstvo družstva a kontrolní komise. Zákon nepředepisuje výši vkladu jednotlivých členů družstva. Ustavující schůze se zúčastňují osoby, které podaly do družstva přihlášku.

Družstvo ručí za své závazky celým svým majetkem. Členové družstva ale svým majetkem za závazky družstva neručí a na úhradu jeho dluhů může být použit pouze jejich členský vklad, neurčí-li jim stanovy tzv. uhrazovací povinnost přesahující členský vklad na krytí ztrát družstva. Základní kapitál družstva tvoří souhrn členských vkladů, k jejichž splacení se zavázali členové družstva.

Základním dokumentem upravujícím činnost družstva, všechny otázky členství, členských vkladů, orgánů družstva a hospodaření družstva jsou **stanovy**. Přijímání a změna stanov je v pravomoci členské schůze (zejména ustavující).

Jednou ze základních zákonných podmínek vzniku členství v družstvu je zaplacení základního členského vkladu nebo jeho části formou vstupního vkladu. O přijetí za člena rozhoduje buď představenstvo nebo orgán určený výslovně ve stanovách. Členství vzniká buď dnem, uvedeným v rozhodnutí, nebo, je-li podmínkou členství pracovní vztah, dnem vzniku pracovního vztahu, a zaniká písemnou dohodou, vystoupením, vyloučením, zánikem družstva nebo smrtí fyzické osoby či vstupem do likvidace, prohlášením konkursu, popřípadě zánikem právnické osoby.

Orgány družstva jsou **členská schůze, představenstvo a kontrolní komise**.

Členská schůze je nejvyšším orgánem družstva. Rozhoduje o jeho nejdůležitějších záležitostech, volí ostatní orgány družstva, přijímá a mění stanovy a může si vyhradit rozhodování o jakékoliv otázce.

Představenstvo družstva je jeho statutárním orgánem a řídí jeho činnost. V jeho čele stojí předseda, popř. místopředseda, kteří za představenstvo jednají navenek. Stanovy však mohou určit, že tuto pravomoc má členská schůze.

Kontrolní komise je volena členskou schůzí a zabývá se kontrolou činnosti družstva a stížnostmi jeho členů. V malých družstvech, kde je méně než 50 členů, není třeba vytvářet ani kontrolní komisi ani představenstvo. Stanovy mohou určit, že jejich působnost plní členská schůze. Statutárním orgánem je pak předseda, volený touto členskou schůzí.

Družstvo lze zrušit obdobně jako obchodní společnosti.

2.2.5.2 Založení družstva

Pro založení družstva se vyžaduje konání ustavující členské schůze družstva. Na této schůzi jsou oprávněny hlasovat osoby, které podaly přihlášku do družstva.

Účelem ustavující členské schůze je:

- určit výši zapisovaného základního kapitálu,
- schválit stanovy družstva,
- zvolit představenstvo a kontrolní komisi,
- projednat jakékoli ostatní záležitosti týkající se zakládaného družstva.

Před rozhodnutím o výše uvedených věcech si musí ustavující členská schůze zvolit svého předsedajícího. Do jeho zvolení řídí schůzi svolavatel. Ustavující schůze družstva volí a přijímá usnesení většinou přítomných. Uchazeč o členství může vzít svou přihlášku zpět ihned po hlasování o stanovách, jestliže hlasoval proti jejich přijetí. Ustavující schůze družstva vede k jeho založení jen v případě, jestliže se na ní uchazeči o členství zavázali k členským vkladům dosahujícím částky zapisovaného základního kapitálu. Vstupní členský vklad musí být splacen do 15 dnů od konání ustavující schůze družstva určenému členu představenstva způsobem stanoveným členskou schůzí.

Průběh ustavující schůze družstva se osvědčuje **notářským zápisem**, jehož přílohou je seznam členů a výše jednotlivých členských vkladů, k nimž se na ustavující schůzi zavázali. Také rozhodnutí ustavující členské schůze o schválení stanov musí mít formu notářského zápisu, jehož součástí je též schválený text **stanov**.

Zákon předepisuje některé povinné náležitosti, které musí stanovy družstva obsahovat. Jsou to:

- obchodní firma a sídlo družstva,
- předmět podnikání,
- určení výše zapisovaného základního jmění,
- výši základního členského vkladu,
- způsob ocenění nepeněžitých vkladů,
- vznik a zánik členství, povinnosti a práva členů k družstvu a naopak,
- orgány družstva a počet jejich členů, délku jejich funkčního období, způsob jejich ustavování, jejich působnost a způsob svolávání a jednání,
- určení lhůt, v nichž se schází členská schůze (nejméně jednou za rok),
- způsob použití zisku,
- způsob úhrady případné ztráty,
- tvorbu a použití nedělitelného fondu,
- dobu pro zánik členství při vystoupení člena na základě jeho písemného oznámení,
- určení způsobu, jakým se mezi členy při likvidaci rozdělí likvidační zůstatek a vypořádání členského podílu při zániku členství.

Představenstvo podává návrh na zápis družstva do obchodního rejstříku. Před podáním návrhu na tento zápis musí být splacena alespoň polovina zapisovaného základního kapitálu. Návrh na zápis je povinno podat představenstvo a podepisují se pod něj všichni členové představenstva.

Společnost vzniká zápisem do obchodního rejstříku vedeného místně příslušným krajským soudem (v Praze Městským soudem v Praze), soudní poplatek za zápis společností činí 5.000,- Kč.

2.2.5.2 Hlavní výhody a nevýhody družstva

Výhodami družstva jako formy sdružování vlastníků lesů jsou:

- členy družstva mohou být fyzické i právnické osoby,
- neexistuje ručitelský závazek členů za závazky družstva,
- družstvo může být založeno i k jiným než podnikatelským účelům,
- počet členů družstva není nijak omezen horní hranicí,
- družstvo může podrobněji upravit ve stanovách podmínky přijímání nových členů do družstva,
- družstvo může omezit stanovami právo na převod členských podílů na jiné osoby,
- družstvo může vyloučit člena, který porušuje své členské povinnosti.

Za **nevýhodné** pak lze označit to, že:

- družstvo musí vytvářet základní kapitál,
- členové mají možnost relativně snadno odejít z družstva v nejméně příznivém okamžiku pro družstvo,
- družstvo musí ve stanovené výši vytvářet nedělitelný fond (který je v základních rysech obdobou rezervního fondu u obchodních společností),
- relativně složitě a pevně stanovené vnitřní uspořádání společnosti,
- nedůvěra k družstvu jako právní formě,
- nutnost zápisu do obchodního rejstříku - vyšší formalizace,
- náklady na vznik společnosti jsou relativně vysoké.

Družstvo je právní formou, která je využitelná zejména zájemci o založení sdružení hospodářského typu umožňujícího účast většího množství osob se vzájemnými vazbami i bez nich, které mají zájem se podílet na jeho činnosti. S ohledem na historicky tradiční účast obcí při vzniku družstev hospodářských v lesích různých vlastníků může být iniciátorem vzniku družstva obec jako vlastník lesů; obec současně splní funkci garanta serióznosti záměru.

2.2.6 Občanské sdružení

2.2.6.1 Základní charakteristika občanského sdružení

Občanská sdružení jsou právnické osoby, které jsou zakládány, vznikají a vyvíjejí činnost za podmínek upravených zákonem o sdružování občanů. Podle zákona o sdružování občanů mohou občané zakládat a sdružovat se ve sdruženích, která se mohou nazývat spolky, společnosti, svazy, hnutí, kluby, popř. jinak. Členy těchto sdružení mohou být i právnické osoby všech typů s výjimkou státu, krajů a obcí, kde vzniku členství v občanském sdružení brání výslovná ustanovení předpisů upravujících práva a povinnosti těchto subjektů. Není vyloučeno, aby členem občanského sdružení bylo jiné občanské sdružení.

Právní úprava podmínek založení a vzniku, jakož i dalšího fungování občanských sdružení je velmi kusá a ponechává zakladatelům sdružení i jeho členům značnou míru volnosti. Do postavení a činnosti sdružení mohou státní orgány, zejména ministerstvo vnitra, zasahovat jen v mezích zákona. Ve fázi zakládání a vzniku sdružení se státní ingerence omezuje na dohled nad tím, zda:

- zakládané sdružení svým posláním není určeno ke sdružování se k výkonu činnosti vyhrazené politickým stranám a hnutím,
- k výkonu výdělečné činnosti, k zajištění řádného výkonu určitých povolání,
- ke sdružování v církvích a náboženských společnostech,
- stanovy sdružení jsou postaveny na principu dobrovolného členství,
- podle stanov sdružení nebude nikomu občansky na újmu, že stojí mimo sdružení,
- nejde o sdružení, jehož cílem je popírat nebo omezovat osobní, politická nebo jiná práva občanů pro jejich národnost, pohlaví, rasu, původ, politické nebo jiné smýšlení, náboženské vyznání a sociální postavení, rozněcovat nenávisť a nesnášenlivost z těchto důvodů, podporovat násilí, anebo jinak porušovat ústavu a zákony,
- nejde o sdružení, které sleduje dosahování svých cílů způsoby, které jsou v rozporu s ústavou a zákony,

- nejde o sdružení, které je ozbrojené nebo s ozbrojenými složkami (za taková se nepovažují sdružení, jejichž členové drží nebo užívají stříelné zbraně pro sportovní účely nebo k výkonu práva myslivosti),
- nejde o sdružení, které si osobuje právo vykonávat funkci státních orgánů (pokud zvláštní zákon nestanoví jinak),
- nejde o sdružení, které si osobuje právo řídit státní orgány a ukládat povinnosti občanům, kteří nejsou jeho členy.

Je-li v rámci přezkumu navržených stanov občanského sdružení, který je prováděn v procesu registrace, zjištěno, že je naplněn některý z uvedených bodů, ministerstvo vnitřní registraci odmítne. V opačném případě ministerstvo vnitřní registraci provede, přičemž registraci sdružení **vzniká**.

Název sdružení se musí výrazně lišit od názvu právnické osoby, která již vyvíjí činnost na území České republiky, od názvu orgánu veřejné moci České republiky, od názvu mezinárodní organizace, jejího orgánu nebo její instituce a od názvu Evropské unie a jejích orgánů; název sdružení musí obsahovat označení "občanské sdružení" nebo zkratku "o. s."

Práva a povinnosti člena sdružení upravují **stanovy sdružení**. Obsah těchto stanov je záležitostí sdružení, musí mít ovšem minimální náležitosti vyžadované zákonem a nesmí odporovat zákonům a ostatním právním předpisům.

V případě, že jsou stanovy sdružení za jeho existence změněny, je povinností sdružení tuto skutečnost oznámit písemně ministerstvu vnitřní do 15 dnů od schválení změn a ve dvojím vyhotovení připojit text změny. Jestliže změna stanov není v souladu s požadavky zákona, nebo jsou-li uvedené údaje neúplné nebo nepřesné, anebo jsou-li důvody k odmítnutí registrace, ministerstvo vnitřní na to sdružení bezodkladně upozorní. Sdružení je povinno tyto závady odstranit do 60 dnů ode dne doručení tohoto upozornění a ve lhůtě dalších 10 dnů o tom ministerstvo vnitřní vyrozumět. Pokud tak neučiní, ministerstvo vnitřní občanské sdružení **rozpustí**. Proti rozhodnutí ministerstva o rozpuštění sdružení je možné podat opravný prostředek u Nejvyššího soudu České republiky. Jsou-li změny stanov bez závad, ministerstvo vnitřní zašle občanskému sdružení do 10 dnů od doručení oznámení o změně stanov jedno vyhotovení změny stanov, na němž vyznačí, že bere změnu na vědomí.

Neodstranění závady ve stanovách není ovšem jediným důvodem, pro který je ministerstvo vnitřní oprávněno sdružení rozpustit. Důvodem pro rozpuštění je rovněž zjištění, že občanské sdružení vyvíjí činnost, která byla v textu uvedeném shora označena jako důvod k odmítnutí registrace sdružení. V takovém případě ministerstvo vnitřní na zjištěnou nesprávnost nejprve sdružení upozorní a vyzve je, aby od takové činnosti upustilo. Pokud se tak nestane, rozhodne ministerstvo vnitřní o rozpuštění sdružení.

Proti rozhodnutí ministerstva o rozpuštění sdružení je možné podat opravný prostředek u Nejvyššího soudu České republiky, přičemž opravný prostředek má odkladný účinek. Jsou-li pro to závažné důvody, může soud na dobu do právní moci svého rozhodnutí činnost sdružení i **pozastavit**. Po tuto dobu smí sdružení vykonávat jen činnost nevyhnutelnou k plnění svých povinností podle zákona. Soud rozhodnutí ministerstva vnitřní zruší, jestliže nebyly dány důvody k rozpuštění sdružení.

Považuje-li některý z členů sdružení rozhodnutí některého z jeho orgánů, proti němuž již nelze podle stanov podat opravný prostředek, za nezákonné nebo odporující stanovám, může do 30 dnů ode dne, kdy se o něm dozvěděl, nejpozději však do 6 měsíců od rozhodnutí požádat okresní soud o jeho přezkoumání. Návrh na přezkoumání znovu nemá odkladný účinek. Soud však může v odůvodněných případech výkon napadeného rozhodnutí pozastavit.

Občanské sdružení zaniká dobrovolným rozpuštěním nebo sloučením s jiným sdružením nebo pravomocným rozhodnutím ministerstva o jeho rozpuštění.

Pokud stanovy sdružení neurčují způsob dobrovolného rozpuštění nebo sloučení s jiným sdružením, rozhoduje o něm nejvyšší orgán sdružení (který orgán to je, určují stanovy). Tento orgán oznámí zánik sdružení do 15 dnů ministerstvu. Při zániku sdružení se provede **majetkové vypořádání**. Při zániku sdružení na základě pravomocného rozhodnutí ministerstva vnitřní o jeho zrušení provede jeho majetkové vypořádání likvidátor určený ministerstvem. Tímto způsobem se postupuje též při zániku

sdužení dobrovolným rozpuštěním nebo sloučením s jiným sdužením, není-li jeho orgán, který by majetkové vypořádání provedl.

Jednotlivá občanská sdužení mohou vytvářet organizační složky, které jsou oprávněny jednat vlastním jménem v rozsahu vymezeném stanovami. Mezi sebou navzájem pak mohou občanská sdužení uzavírat **smlouvy o součinnosti** k dosažení určitého cíle, popřípadě k uplatňování jiného společného zájmu. Smlouvou o součinnosti, která musí být uzavřena písemně, se vymezí zejména účel součinnosti, způsob jejího provádění, práva a povinnosti zúčastněných sdužení, prostředky, kterými k součinnosti přispívají.

Smlouvou o součinnosti může být vytvořen i **svaz zúčastněných sdužení**, který je právnickou osobou. Pro činnost těchto svazů se použijí přiměřeně ustanovení zákona o sdružování občanů. Vedle toho je samozřejmě možné, aby jednotlivá občanská sdužení vytvořila zájmové sdužení právnických osob podle § 20 f a následujících občanského zákoníku (viz. kap. 2.2.7).

2.2.6.2 Založení občanského sdužení

Jak bylo uvedeno, vzniká občanské sdužení **registrací**. Návrh na registraci se podává u ministerstva vnitra a mohou jej podat nejméně tři občané, z nichž alespoň jeden musí být starší 18 let. Tato skupina „otců zakladatelů“ (občanská sdužení mohou ovšem přirozeně zakládat i ženy) je terminologií zákona o sdružování občanů označována jako "přípravný výbor", členové přípravného výboru návrh podepíší a uvedou svoje jména a příjmení, data narození a bydliště. Dále uvedou, kdo z členů starších 18 let je zmocněncem oprávněným jednat jejich jménem. K návrhu připojí přípravný výbor stanovy ve dvojím vyhotovení, přičemž stanovy musí obsahovat tyto **náležitosti**:

- název sdužení, který se musí lišit od názvu jiné právnické osoby, která již vyvíjí činnost na území České republiky,
- sídlo sdužení,
- cíl jeho činnosti,
- orgány sdužení, způsob jejich ustanovování, určení orgánů a funkcionářů oprávněných jednat jménem sdužení,
- ustanovení o organizačních jednotkách, pokud budou zřízeny a pokud budou jednat svým jménem,
- zásady hospodaření sdužení.

Pokud stanovy neurčují něco jiného, jedná jménem občanského sdužení až do vytvoření orgánů sdužení právě přípravný výbor.

Nemá-li návrh výše uvedené náležitosti anebo jsou-li údaje v něm neúplné nebo nepřesné, ministerstvo vnitra na to přípravný výbor bezodkladně, nejpozději však do 5 dnů od doručení návrhu, upozorní s tím, že dokud tyto vady nebudou odstraněny, řízení o registraci nebude zahájeno.

Řízení o registraci je pak zahájeno dnem, kdy ministerstvu došel návrh, který nemá žádné vady. O dni zahájení řízení o registraci ministerstvo bezodkladně vyrozumí zmocněnce přípravného výboru.

Pokud ministerstvo vnitra nezjistí důvod k odmítnutí registrace, provede do 10 dnů od zahájení řízení registraci a v této lhůtě zašle zmocněnci přípravného výboru jedno vyhotovení stanov, na němž vyznačí den registrace, kterým je den odeslání. O registraci se nevydává rozhodnutí ve správním řízení. Vznik sdužení, jeho název a sídlo oznámí ministerstvo vnitra do 7 dnů po registraci Českému statistickému úřadu, který vede evidenci sdužení.

Nebylo-li zmocněnci přípravného výboru do 40 dnů od zahájení řízení doručeno rozhodnutí ministerstva vnitra o odmítnutí registrace, sdužení vznikne dnem následujícím po uplynutí této lhůty; tento den je dnem registrace. Na žádost zmocněnce přípravného výboru mu ministerstvo zašle jedno vyhotovení stanov, na němž vyznačí den registrace.

2.2.6.3 Hlavní výhody a nevýhody občanského sdružení

Hlavními **výhodami** občanských sdružení jsou:

- skutečnost, že občanské sdružení nemusí vytvářet žádný základní kapitál, jeho založení a vznik jsou finančně zcela nenáročné,
- nízký stupeň formalizace při zakládání sdružení – postačí, pokud jsou dodrženy základní obsahové náležitosti stanov, přičemž však skutečná podoba těchto náležitostí je závislá především na vůli zakladatelů a později členů sdružení,
- relativně jednoduchá a dispozitivní právní úprava občanského sdružení,
- skutečnost, že o vnitřní struktuře sdružení a jeho orgánech rozhodují zakladatelé a později členové sdružení,
- nízké náklady na vznik sdružení,
- absence ručiteckého závazku členů za závazky sdružení.

Naopak mezi **nevýhodami** občanských sdružení můžeme zařadit:

- skutečnost, že zakládat občanské sdružení mohou jen fyzické osoby; právnické osoby se mohou stát až členy již existujícího sdružení, samy je zakládat nemohou,
- členy občanského sdružení nemohou být obce a kraje,
- občanské sdružení je ze své podstaty právnickou osobou, která není a nemůže být založena za účelem výdělečné činnosti. Případná činnost sdružení nemůže tudíž spočívat v poskytování lesnických služeb za úplatu.

Občanské sdružení je při sdružování vlastníků lesů jednou z nejoblíbenějších právních forem pro rychlost a malou formalizovanost vzniku a pro vysoký stupeň volnosti poskytnutý zakladatelům a později členům sdružení. Jako forma hospodářského sdružení je vhodná zejména pro situace, kdy má dojít ke sdružení většího počtu velmi drobných vlastníků lesů (s výměrou nejvýše do padesáti ha), kteří usilují zejména o sjednocení a koordinaci základních hospodářských rozhodnutí prostřednictvím hospodaření podle LHP s jediným odborným lesním hospodářem a o dosažení pravidelného výnosu. Musí jít současně o vlastníky, kteří jsou ochotni se na sdružení podílet bez přímé účasti obce, která je platnou legislativou vyloučena.

Velmi dobře využitelná je ze strany občanských sdružení též možnost zakládat svazy, tj. právnické osoby plnící roli sdružení vyššího stupně využitelného např. při sjednocování odbytu lesních produktů.

Pozn.: V některých případech bývá právní forma občanského sdružení využívána pro hospodaření v bývalých singulárních lesích, které mají ve stávající legislativě podobu lesů v podílovém spoluvlastnictví velkého počtu osob. V takových případech pak bývá občanské sdružení mnohdy chybně zaměňováno za orgán, na němž se vytváří vůle spoluvlastníků ve vztahu k hospodaření se společnou věcí, a občanské sdružení bez jakéhokoliv relevantního právního titulu vystupuje jako vlastník lesů. Popsané nekorektnosti jsou řešitelné uzavřením smlouvy o nájmu mezi spoluvlastníky na jedné straně a občanským sdružením na straně druhé.

2.2.7 Zájmové sdružení právnických osob

2.2.7.1 Základní charakteristika zájmového sdružení právnických osob

Zájmové sdružení právnických osob je právnickou osobou, založenou podle § 20f a následujících občanského zákoníku právnickými osobami k ochraně jejich zájmů nebo k dosažení jakéhokoliv jiného zákonného účelu.

Sdružení odpovídá svým majetkem za nesplnění svých povinností. Členové sdružení za jeho závazky neodpovídají. Zákon nevyžaduje, aby členové sdružení skládali jakýkoliv základní kapitál. Členství ve sdružení lze vázat na určitý členský příspěvek.

Sdružení vzniká zápisem do registru sdružení vedeného u krajského úřadu příslušného podle sídla sdružení. Do registru se zapisuje název a sídlo sdružení, předmět jeho činnosti, orgány, kterými sdružení jedná, a jméno a adresa trvalého pobytu osob vykonávajících jejich působnost.

2.2.7.2 Založení zájmového sdružení právnických osob

K založení sdružení se vyžaduje písemná zakladatelská smlouva uzavřená zakladateli, nebo schválení založení sdružení na ustavující členské schůzi. O založení sdružení na této schůzi se sepiše zápis obsahující:

- seznam zakládajících členů sdružení s uvedením jejich jména (názevu) a bydliště (sídla),
- podpisy členů.

Zakládá-li se sdružení zakladatelskou smlouvou, nejsou její **podstatné náležitosti** zákonem definovány. Lze ovšem předpokládat, že se budou shodovat s náležitostmi zápisu ze zakládající členské schůze sdružení, tj. jimi budou:

- označení zakládajících členů sdružení s uvedením jejich jména (názevu) a bydliště (sídla),
- odkaz na stanovy sdružení.

Stanovy sdružení jsou klíčovým dokumentem, kterým se řídí jeho činnost. Musí v nich být určen název, sídlo a předmět činnosti sdružení, musí obsahovat úpravu majetkových poměrů, vznik a zánik členství, práva a povinnosti členů, orgány sdružení a vymezení jejich působnosti, způsob zrušení sdružení a naložení s jeho likvidačním zůstatkem. Stanovy schvalují zakladatelé nebo ustavující členská schůze. Stanovy samy určí způsob, jímž se mění a doplňují.

K návrhu na zápis do registru se přikládá zakladatelská smlouva nebo zápis o ustavující členské schůzi spolu se stanovami. Návrh podává osoba zmocněná zakladateli nebo ustavující členskou schůzí.

2.2.7.3 Hlavní výhody a nevýhody zájmového sdružení právnických osob

Výhodami zájmového sdružení právnických osob jsou:

- jednoduchá procedura vzniku,
- nízké náklady na vznik sdružení,
- absence ručitelského závazku členů za závazky sdružení,
- absence povinnosti skládat základní kapitál,
- vysoký stupeň smluvní volnosti - úprava majetkových poměrů ve sdružení, vznik a zánik členství, práva a povinnosti členů, orgány sdružení a vymezení jejich působnosti a způsob zrušení sdružení a naložení s jeho likvidačním zůstatkem jsou zcela v dispozici členů sdružení.

Uvedené výhody jsou provázeny těmito **nevýhodami**:

- členy sdružení mohou být pouze právnické osoby,
- členy sdružení nemohou být kraje.

Skutečnost, že členem zájmového sdružení právnických osob nemohou být fyzické osoby, značně podvazuje využitelnost této právní formy pro zakládání sdružení drobných vlastníků lesů jak v hospodářské, tak i vlastnické podobě. Jeví se však jako velmi vhodná jako rámec spolupráce mezi již existujícími sdruženími, kdy může velmi úspěšně plnit funkci sdružení zájmového či sdružení odbytového.

2.2.8 Svazek obcí

2.2.8.1 Základní charakteristika svazku obcí

Svazek obcí je právnickou osobou, která je vytvořena obcemi za účelem ochrany a prosazování jejich společných zájmů. Takovým společným zájmem může být mimo jiné i správa majetku obcí, zejména lesů, domovního a bytového fondu či místních komunikací. Právní úprava této formy sdružení se nachází v § 49 až 53 občanského zákoníku.

Členy svazku obcí mohou být jen obce. Obce mohou svazky obcí vytvářet, jakož i vstupovat do svazků obcí již vytvořených.

Občané obcí sdružených ve svazku obcí, kteří dosáhli věku 18 let, jsou oprávněni:

- účastnit se zasedání orgánu svazku obcí a nahlížet do zápisů o jeho jednání,
- podávat orgánu svazku obcí písemné návrhy,
- vyjadřovat se k návrhu rozpočtu svazku obcí a k závěrečnému účtu svazku obcí za uplynulý kalendářní rok, a to buď písemně nebo ústně na zasedání orgánu svazku obcí.

2.2.8.2 Založení svazku obcí

Svazek obcí se zakládá **písemnou smlouvou** o vytvoření svazku obcí. Její **podstatnou náležitostí** je určení účastnických obcí a odkaz na stanovy, které tvoří povinnou přílohu smlouvy. Stanovy musí uvést:

- název a sídlo členů svazku obcí,
- název a sídlo svazku obcí a předmět jeho činnosti,
- orgány svazku obcí, způsob jejich ustavování, jejich působnost a způsob jejich rozhodování,
- majetek členů svazku obcí, který vkládají do svazku obcí,
- zdroje příjmů svazku obcí,
- práva a povinnosti členů svazku obcí,
- způsob rozdělení zisku a podíl členů na úhradě ztráty svazku obcí,
- podmínky přistoupení ke svazku obcí a vystoupení z něj, včetně vypořádání majetkového podílu,
- obsah a rozsah kontroly svazku obcí obcemi, které svazek obcí vytvořily.

Pro registraci, zrušení a zánik svazku obcí platí ustanovení § 20f a následujících občanského zákoníku, tj. stejná pravidla, jimiž se řídí registrace, zrušení a zánik zájmových sdružení právnických osob.

2.2.8.3 Základní výhody a nevýhody svazku obcí

Mezi **výhody** svazku obcí lze zařadit následující skutečnosti:

- jednoduchá procedura vzniku,
- nízké náklady na vznik svazku,
- absence ručitého závazku členů za závazky svazku,
- absence povinnosti skládat základní kapitál,
- počet a charakter orgánů svazku obcí si určují obce samy,
- majetek vložený obcí do hospodaření svazku obcí zůstává ve vlastnictví obce,
- orgány svazku obcí mohou s vloženým majetkem nakládat jen v souladu s majetkovými právy, které na ně členská obec přenesla podle stanov svazku obcí,
- majetková práva k vlastnímu majetku obcí, která jsou vyhrazena obecnímu zastupitelstvu, se nepřenesají na orgány svazku obcí,
- možnost kontroly hospodaření svazku obcí obcemi, které jej vytvořily,
- relativně snadná možnost přístupu dalších obcí do svazku,
- svazek je kontrolovatelný občany sdružených obcí.

Hlavní nevýhodou této právní formy je naopak skutečnost, že členem svazku mohou být pouze obce, což současně omezuje i přístup svazku obcí k podporám, dotacím a subvencím.

Svazek obcí je jako forma sdružení drobných vlastníků lesů využitelný v případech, kdy jako jádro sdružení mají působit obce, které jsou samy drobnými vlastníky lesa, sdružení má mít podobu sdružení hospodářského a současně existují drobní vlastníci, kteří jsou ochotni spolupracovat se svazkem obcí na smluvní bázi, aniž by měli ambici podílet se bezprostředně na rozhodování svazku obcí; jejich členství ve svazku obcí totiž není možné.

2.2.9 Obecně prospěšná společnost

2.2.9.1 Základní charakteristika obecně prospěšné společnosti

Obecně prospěšná společnost je právnickou osobou, která poskytuje veřejnosti obecně prospěšné služby za předem stanovených a pro všechny uživatele stejných podmínek a jejíž hospodářský výsledek (zisk) nesmí být použit ve prospěch zakladatelů, členů jejích orgánů nebo zaměstnanců a musí být použit na poskytování obecně prospěšných služeb, pro které byla obecně prospěšná společnost založena.

Právní úprava procesu zakládání, zajištění běžného chodu obecně prospěšné společnosti i jejího zániku je zakotvena v zákoně o obecně prospěšných společnostech.

Statutárním orgánem obecně prospěšné společnosti je **správní rada**. Správní radu jmenuje zakladatel, pokud v zakládací listině nestanovil jinak. Správní rada má nejméně tři a nejvýše 15 členů; jejich počet musí být vždy dělitelný třemi. Členem správní rady může být pouze fyzická osoba, která je bezúhonná a má způsobilost k právním úkonům a není ani sama ani osoby jí blízké s obecně prospěšnou společností v pracovněprávním nebo jiném obdobném vztahu. Členové správní rady volí ze svého středu předsedu, který svolává a řídí jednání správní rady. Funkční období členů správní rady je tříleté. Při rozhodování je hlasovací právo členů správní rady rovné. Při rovnosti hlasů rozhoduje hlas předsedy správní rady. Správní rada zasedá nejméně dvakrát ročně.

Vedle správní rady, která je povinně vytvářeným orgánem společnosti, může společnost jmenovat rovněž **ředitele**, a to z řad bezúhonných fyzických osob. Ředitel řídí činnost obecně prospěšné společnosti, pokud tato činnost není zákonem, zakládací listinou nebo statutem vyhrazena do působnosti správní rady, popřípadě i jiného orgánu obecně prospěšné společnosti. Ředitel nemůže být členem správní rady ani dozorčí rady, je však oprávněn účastnit se jednání správní rady s hlasem poradním.

Dalším fakultativně zřizovaným orgánem obecně prospěšné společnosti s kontrolní pravomocí a působností je **dozorčí rada**. Na rozdíl od ředitele však není ustavení dozorčí rady ponecháno zcela na vůli zakladatelů - obecně prospěšná společnost, do jejíhož majetku byl vložen majetek státu nebo obce nebo která užívá nemovitý majetek státu nebo obce, a obecně prospěšná společnost, která podle zvláštních předpisů účtuje v soustavě podvojného účetnictví zřizuje dozorčí radu povinně. Dozorčí rada je nejméně tříčlenná a nejvýše sedmičlenná. Členové dozorčí rady volí svého předsedu, který svolává a řídí jednání dozorčí rady.

Škála možných aktivit společnosti je poměrně razantně omezena ustanoveními zákona o obecně prospěšných společnostech. Kromě obecně prospěšných služeb, k jejichž poskytování byla založena, může společnost vykonávat i jiné činnosti (tzv. doplňková činnost) za podmínky, že doplňkovou činností bude dosaženo účinnějšího využití majetku a zároveň tím nebude ohrožena kvalita, rozsah a dostupnost obecně prospěšných služeb. Obecně prospěšná společnost se navíc nesmí účastnit na podnikání jiných osob.

Hospodářský výsledek po zdanění, vykázaný ke konci účetního období, převádí obecně prospěšná společnost **v celé výši do rezervního fondu**. Rezervní fond používá nejprve ke krytí ztráty vykázané v následujících účetních obdobích.

Obecně prospěšná společnost vypracovává a zveřejňuje **výroční zprávu** o činnosti a hospodaření. Výroční zprávy musí být veřejně přístupné.

Právní úprava zrušení a zániku obecně prospěšné společnosti je obdobou procesu zrušení a zániku obchodních společností. I zde pak platí, že společnost zaniká až dnem výmazu z rejstříku obecně prospěšných společností.

2.2.9.2 Založení obecně prospěšné společnosti

Obecně prospěšná společnost se zakládá **zakládací smlouvou** podepsanou všemi zakladateli nebo **zakládací listinou**, je-li zakladatel jediný. Zakladateli obecně prospěšné společnosti mohou být

fyzické osoby, Česká republika nebo právnické osoby. Pravost podpisů zakladatelů na zakládací smlouvě musí být úředně ověřena, zakládací listina pak musí mít dokonce formu notářského zápisu.

Zakládací listina i zakládací smlouva musí obsahovat následující podstatné náležitosti:

- název, sídlo a identifikační číslo zakladatele, jde-li o právnickou osobu, nebo jméno, rodné číslo, popřípadě datum narození zahraničního zakladatele, nebylo-li rodné číslo přiděleno, a trvalý pobyt zakladatele, jde-li o fyzickou osobu,
- název a sídlo obecně prospěšné společnosti,
- druh obecně prospěšných služeb, které má obecně prospěšná společnost poskytovat,
- podmínky poskytování jednotlivých druhů obecně prospěšných služeb,
- dobu, na kterou se obecně prospěšná společnost zakládá, pokud není založena na dobu neurčitou,
- jméno, rodné číslo, u cizích státních příslušníků datum narození, nebylo-li rodné číslo přiděleno, a trvalý pobyt členů správní rady,
- způsob jednání správní rady,
- jméno, rodné číslo, u cizích státních příslušníků datum narození, nebylo-li rodné číslo přiděleno, a trvalý pobyt členů dozorčí rady, je-li zřízena,
- hodnotu a označení majetkových vkladů jednotlivých zakladatelů, jsou-li vkládány, u nepeněžitěho vkladu určení jeho předmětu a ocenění odborným odhadem,
- způsob zveřejňování výroční zprávy o činnosti a hospodaření obecně prospěšné společnosti.

Zakládací listina může stanovit, že určitý počet členů správní rady, popřípadě dozorčí rady je volen nebo jmenován na návrh předem určeného okruhu občanů nebo na návrh určité právnické osoby, orgánu územní samosprávy nebo orgánu státní správy, popřípadě, že určitý majetek vložený při založení nelze zcizit či zatížit, nebo že určený druh poskytovaných obecně prospěšných služeb lze za stanovených podmínek měnit.

Společnost **vzniká** zápisem do rejstříku obecně prospěšných společností vedeného místně příslušným krajským soudem (v Praze Městským soudem v Praze), soudní poplatek za zápis společností do rejstříku ani za zápisy případných změn se nevybírání.

2.2.9.3 Základní výhody a nevýhody obecně prospěšné společnosti

Za základní **výhody** obecně prospěšné společnosti je možno označit následující skutečnosti:

- nízké náklady na vznik společnosti,
- zakladateli mohou být fyzické i právnické osoby,
- absence ručitelského závazku zakladatelů za závazky společnosti,
- absence povinnosti skládat základní kapitál,
- kontrolovatelnost činnosti společnosti a s tím spojená vysoká právní jistota zakladatelů.

Naopak k nevýhodám obecně prospěšné společnosti je možno zařadit:

- relativně vysoká míra formalizace při vzniku i výkonu činnosti společnosti, která neumožňuje pružné rozšíření nebo jiné úpravy členské základny, tj. okruhu zakladatelů,
- hospodářský výsledek společnosti nelze rozdělit – musí být převeden do rezervního fondu.

Obecně prospěšná společnost je forma, jejíž použití pro potřeby sdružování vlastníků lesů se jeví jako vhodné tam, kde má být založeno sdružení hospodářského typu s nízkým počtem účastníků - zakladatelů (max. 10), které bude v lesích sdružených vlastníků hospodařit na základě nájemní smlouvy s vysokým nájemným tak, aby hospodářský výsledek společnosti byl pokud možno nulový.

3 Podpora sdružování vlastníků lesů

Sdružování drobných vlastníků lesů je pro své nepochybné celospolečenské ovšem i soukromoprávní přínosy pravidelně podporováno z veřejných zdrojů, a to jak **přímo**, podporou poskytovanou procesu sdružování, tak i **nepřímo** tím, že sdružení vlastníků lesů jsou považována za způsobilé příjemce podpory poskytované za jinými účely, než je sdružování vlastníků lesů. Podpory byly pravidelně poskytovány z **národních zdrojů**, po vstupu ČR do Evropské unie k nim přibýly i podpory poskytované ze **zdrojů unijních**.

3.1 Národní zdroje podpory sdružování vlastníků lesů

Podpora sdružování vlastníků lesů z národních zdrojů v přímé i nepřímé podobě nachází svou právní úpravu v lesním zákoně. Podle § 46, odst. 1, písm. j) lesního zákona „*Stát podporuje hospodaření v lesích poskytováním služeb nebo finančních příspěvků. Finanční příspěvky mohou být poskytnuty zejména na ... podporu sdružování vlastníků lesů a podporu hospodaření ve sdružených lesích vlastníků malých výměr.*“ Podle § 47, odst. 4 téhož zákona „*Poskytování služeb nebo finančních příspěvků podle § 46 zajišťuje v zastoupení státu ten orgán státní správy lesů, v jehož kompetenci je podle tohoto zákona příslušné rozhodnutí nebo úkon (§ 48 až 49). Je-li tímto orgánem obecní úřad obce s rozšířenou působností, zajišťuje úhradu nákladů krajský úřad na základě podnětu obecního úřadu obce s rozšířenou působností.*“

Pravidla pro poskytování finančních příspěvků a způsobu kontroly jejich využití připravuje každoročně v souladu s § 46, odst. 5 lesního zákona vláda jako přílohu návrhu zákona o státním rozpočtu. Po jeho schválení se tak pravidla stávají součástí právního řádu ČR.

Zákon o státním rozpočtu ČR na rok 2007 (zákon č. 622/2006 Sb.) obsahuje „Závazná pravidla poskytování finančních příspěvků na hospodaření v lesích v roce 2007 a způsobu kontroly jejich využití“ v příloze č. 10. Podle ní jsou předmětem příspěvku v podobě **přímé podpory sdružování vlastníků lesů**:

- a) náklady na správu sdruženého lesního majetku o velikosti od 150 do 500 hektarů,
- b) náklady na správu sdruženého lesního majetku o velikosti nad 500 a do 1 000 hektarů,
- c) náklady na správu sdruženého lesního majetku o velikosti nad 1 000 hektarů.

Za kritéria pro poskytnutí příspěvku pak zákon označuje velikost celkového sdruženého majetku k 1.1.2007 a současně velikost výměry jednotlivých sdružených lesních majetků k 1.1.2001 zaokrouhlenou na celé hektary nahoru. Podle možných výsledných kombinací obou kritérií jsou pak tabulkou stanoveny sazby příspěvku, Výše příspěvku se stanoví součinem sazby a velikosti výměry jednotlivých sdružených lesních majetků k 1.1.2007, zaokrouhlené na celé hektary nahoru, ve vztahu na velikost sdruženého majetku celkem.

Čís. řád.	Velikost sdruženého majetku v hektarech	Technické jednotky	Výměra jednotlivých sdružujících se vlastníků			
			A	B	C	D
1	Od 150 do 500	Kč/ha	300	150	100	-
2	Od 500 do 1000	Kč/ha	350	200	150	50
3	Nad 1000	Kč/ha	400	250	200	100

Způsobilými příjemci příspěvku jsou pouze sdružení, která splňují následující podmínky:

- sdružují nejméně 5 vlastníků lesa, kteří společně hospodaří na sdruženém majetku,
- minimální výměra sdruženého majetku 150 hektarů,
- sdružení je otevřeným subjektem pro všechny vlastníky lesa v regionu, který je stanoven smlouvou o sdružení,
- členem sdružení jsou pouze vlastníci lesa,
- sdružené pozemky mají jednoho odborného lesního hospodáře.

Zákon o státním rozpočtu na rok 2007 **nevyžaduje, aby sdružení mělo právní subjektivitu**, takže příspěvek může být poskytnut též sdružením založeným smlouvou podle § 829 občanského zákoníku. Žadatelem o poskytnutí příspěvku proto může být jak sdružení s právní subjektivitou tak i člen sdružení bez právní subjektivity (vlastník lesa), který je smlouvou o sdružení k tomuto oprávněn.

Žádost o poskytnutí příspěvku se podávala na formuláři s přílohami popsány v zákoně o státním rozpočtu na rok 2007 a dokládala se smlouvou o sdružení. Použití minulého času je v této souvislosti vyvoláno skutečností, že žádost bylo zapotřebí podat do 30.3.2007. Lze ovšem očekávat, že podmínky pro poskytování příspěvků budou v budoucnu v příštích zákonech o státním rozpočtu stanoveny stejně.

Vedle přímé podpory jsou sdružení s právní subjektivitou, pokud jde o sdružení vlastnická nebo o sdružení hospodářská, která v lesích svých účastníků hospodaří na základě nájemní smlouvy, podle zákona o státním rozpočtu na rok 2007 způsobilými žadateli o poskytnutí těchto příspěvků představujících **nepřímou podporu sdružování**:

- příspěvek na obnovu lesů poškozených imisemi,
- příspěvek na obnovu, zajištění a výchovu porostů,
- příspěvek na ekologické a k přírodě šetrné technologie,
- příspěvek na vyhotovení LHP v digitální formě,
- příspěvek na ostatní hospodaření v lesích,

S ohledem na skutečnost, že po nepříliš šťastné úpravě § 47, odst. 4 lesního zákona, která proces poskytování příspěvků zkomplikovala a zejména vyvolala nepřehlednost v osobách poskytovatelů příspěvků, přistoupily k poskytování vlastních příspěvků i některé kraje, není vyloučeno, že **příspěvky na sdružování budou poskytovány i podle dotačních pravidel jednotlivých krajů**. Velký počet krajů (13) však znemožňuje, aby byl obsah těchto krajských pravidel v předkládaném materiálu vyčerpávajícím způsobem popsán.

3.2 Unijní zdroje podpory

Po ukončení období platnosti Operačního programu „Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství“ obsahujícího podopatření „1.3.3 Sdružování majitelů lesa“, na jehož základě bylo možno poskytnout podporu sdružením s právní subjektivitou, která dosud neobdržela podporu na založení sdružení a k datu podání žádosti sdružovala nejméně 10 vlastníků lesa a jejich minimální výměra činila 150 ha, a po zahájení „**Programu rozvoje venkova České republiky na období 2007 až 2013**“ **nejsou přímé podpory sdružování vlastníků lesů ze zdrojů Evropské unie na území ČR poskytovány**.

Sdružení vlastníků lesů pak v rámci „**Programu rozvoje venkova České republiky na období 2007 až 2013**“ mohou být příjemci podpory **nepřímé**, tj. podpory poskytované primárně na jiné účely, než je sdružování vlastníků lesů, ovšem sdruženími vlastníků lesů využitelné. Jde zejména o následující podopatření, u nichž jsou za způsobilé příjemce podpory označena i sdružení vlastníků lesů (vesměs se ovšem vyžaduje, aby šlo o **sdružení s právní subjektivitou**):

1. Opatření Osy I

- I.1.2.1 Lesnická technika
- I.1.2.3 Lesnická infrastruktura
- I.3.1 Další odborné vzdělávání a informační činnost
- I.3.4 Využívání poradenských služeb

2. Opatření Osy II

- II.2.2.1 Zachování hospodářského souboru lesního porostu z předchozího produkčního cyklu
- II.2.3.1 Zlepšování druhové skladby lesních porostů
- II.2.4.1 Obnova lesního potenciálu po kalamitách a zavádění preventivních opatření
- II.2.4.2 Neproduktivní investice v lesích

3. Opatření Osy III

- III.1.3 Podpora cestovního ruchu
- III.3.1 Vzdělávání a informace

Není vyloučeno ani využití podpor poskytovaných v rámci osy IV Leader. Sdružení vlastníků lesů by ovšem v takovém případě muselo mít významně širší záběr činnosti tak, aby vyhovělo požadavkům stanoveným na místní akční skupinu; lze dokonce konstatovat, že hospodaření v lesích by bylo jen jednou z vedlejších činností zajišťovaných sdružením.

Lze samozřejmě namítat, že příjemcem uvedených podpor může být každý z individuálních vlastníků lesů a že k získání podpory nepotřebuje účast ve sdružení. Vůči této oprávněné připomínce však lze argumentovat, že administrace podpory ze strany sdružení je pro vlastníka lesa podstatně jednodušší a levnější, než jeho individuální aktivita, dále že o poskytnutí některých podpor by vlastník ani neusiloval při vědomí časové náročnosti celého procesu a konečně že některé z podpor předpokládajících spolufinancování by pro individuálního vlastníka byly finančně nepřiměřeně náročné a jejich čerpání i věcně neodůvodněné.

4 Právní úprava sdružování vlastníků lesů v zahraničí

S ohledem na podobnost či dokonce shodu v historických kořenech vývoje lesnictví i právního systému je pro posuzování vhodnosti a výhodnosti sdružování drobných vlastníků lesa, pro výběr vhodné formy sdružení i pro úvahy o budoucích úpravách existujícího stavu vhodné seznámit se i s právní úpravou existující v těch okolních státech, které problematice sdružování věnují zvláštní pozornost. Tak je tomu ve Spolkové republice Německo, Slovenské republice a Rakouské republice.

4.1 Sdružování vlastníků lesů ve Spolkové republice Německo

Existence speciálních ustanovení o sdružování majitelů lesa je pro německé lesní právo typická. Zmiňovaná ustanovení jsou obsažena především ve spolkovém lesním zákoně, v kapitole třetí nazvané „spojení v lesním hospodářství“ (Forstwirtschaftliche Zusammenschlüsse). Za spojení v lesním hospodářství považuje zákon **uznaná společenství lesních podniků** (anerkannte Forstbetriebsgemeinschaften), **svazy lesních podniků** (Forstbetriebsverbände) a **uznaná sdružení v lesním hospodářství** (anerkannte forstwirtschaftliche Vereinigungen).

Uznaná společenství lesních podniků jsou soukromoprávní sdružení držitelů pozemků, jejichž cílem je zejména zlepšovat obhospodařování spojených ploch lesů, překonávat nevýhody omezené velikosti lesů jednotlivých držitelů a nevýhody plynoucí z nepříznivého tvaru pozemků, roztržitosti vlastnictví, promíchanosti majetků, nevyhovujícího přístupu nebo jiných strukturálních nedostatků. Úkolem uznaného společenství lesních podniků je především sladění podnikových plánů, sladění odbytu dřeva nebo jiných lesních produktů, stavba a provozování lesních cest, provádění těžby, zpracování a přibližování dřeva nebo pořizování a nasazení strojů. Společenství lesních podniků má zpravidla právní formu družstva nebo obchodní společnosti. Společenství musí mít minimálně sedm členů a pro jeho vznik je nutné úřední uznání.

Svazy lesních podniků jsou sdružení vlastníků pozemků ve formě veřejnoprávních korporací. Úkoly svazu lesních podniků jsou stejné jako úkoly uznaného společenství. Svazy mohou vzniknout pouze v oblastech, které mají z hlediska lesního hospodářství obzvláště nepříznivou strukturu, pokud předchozí výzva příslušného úřadu všem dotčeným vlastníkům lesa k založení uznaného společenství lesních podniků zůstala bez odezvy. Činnost svazu je založena na principu členství a řídí se úředně schválenými stanovami. Svaz vzniká jejich zveřejněním. Nejvyšším orgánem je členská schůze, dalšími orgány jsou představenstvo v čele s předsedou a fakultativně též svazový výbor. Činnost svazu podléhá úřednímu dozoru.

Uznaná sdružení v lesním hospodářství jsou soukromoprávními sdruženími uznaných společenství lesních podniků, svazů lesních podniků, lesních družstev vytvořených podle zemského práva nebo podobných sdružení usilujících o adaptaci lesní výroby a odbytu lesních výrobků na požadavky trhu. Jde tudíž v zásadě o odbytové organizace. Úkolem uznaných lesnických sdružení může být pouze poskytování informací a udílení rad členům sdružení, koordinace odbytu, úprava a skladování výrobků a pořizování a nasazení strojů a přístrojů. Sdružení se zakládá společenskou smlouvou nebo přijetím stanov, pro jeho vznik je nutné úřední uznání. Ke vzniku jednotlivých typů spojení v lesním hospodářství je třeba postupovat zpravidla ještě podle jiných právních předpisů, zejména občansko- a obchodněprávních

Uznaná společenství lesních podniků a svazy lesních podniků jsou osvobozeny od některých ustanovení zákona proti omezování hospodářské soutěže, pokud se rozhodnutí jejich orgánů týkají lesní výroby a odbytu lesních výrobků. Uznaná sdružení v lesním hospodářství pak smějí udílet svým členům při stanovování cen výrobků rady a doporučení. Dále mohou snadnějším způsobem získat státní podporu, nehledě na fakt, že je ze strany státu podporováno i samotné zakládání takovýchto sdružení v lesním hospodářství.

4.2 Sdružování vlastníků lesů ve Slovenské republice

Rovněž ve Slovenské republice je problematika sdružování majitelů lesa upravena zvláštním předpisem, kterým je zákon č. 181/1995 Z. z., o pozemkových společenstvech. Tento zákon upravuje vznik, právní postavení, hospodaření a zánik **pozemkových společenstev**. Nejde tedy o předpis zaměřený výlučně na úpravu sdružování vlastníků lesa, ovšem normy lesního práva v něm zaujímají

rozsáhlou a významnou část. Pozemkovými společenstvy podle uvedeného zákona jsou lesní a pastevní společenstva vlastníků podílů společné nemovitosti, na která se vztahovaly právní předpisy o úpravě poměrů majetku bývalých urbaralistů, komposesorátů a jiných podobných právních útvarů vydané podle restitučních předpisů, lesní, pastevní nebo pozemková společenstva, založená podle některých zvláštních předpisů a pozemková společenstva nově založená podle zákona samotného.

Pozemkové společenstvo je (pokud jde o lesní pozemky) tvořeno všemi spoluvlastníky společné nemovitosti a jeho cílem je racionálně hospodařit ve společných lesích a obstarávat společné věci, které vyplývají ze spoluvlastnictví. Každý člen společenstva je povinen vykonávat činnost směřující k dosažení účelu společenstva a zdržet se jednání, které by tomuto účelu odporovalo. Podílové spoluvlastnictví společné nemovitosti je nedělitelné a není možné jej zrušit a vypořádat podle ustanovení občanského zákoníku. Další dělení jednotlivých vlastnických podílů je nutno upravit tak, aby nevznikaly díly s výměrou menší než 2 000 m². Poměr účasti spoluvlastníků na výkonu práv a povinností je vyjádřen poměrem velikosti jejich podílů k velikosti společné nemovitosti. Podíly je možno převádět pouze za určitých podmínek.

Společenstvo může vzniknout ve dvou formách - jako **společenstvo s právní subjektivitou** nebo **bez ní**.

Společenstvo bez právní subjektivity zakládají podíloví spoluvlastníci zápisem do seznamu společníků. Ke vzniku společenstva je třeba, aby do seznamu byli zapsáni spoluvlastníci nejméně dvou třetin společné nemovitosti. Podmínkou zápisu je i písemné prohlášení společníků. Vznik společenstva se ohlašuje příslušnému lesnímu úřadu a obvodnímu úřadu, který vede rejstřík pozemkových společenstev. Společníci současně oznámí, kdo je pověřen jednat jménem společenstva navenek a to podle ustanovení občanského zákoníku o jednání na základě plné moci. Za závazky společenstva ručí společníci společně a nerozdílně.

Společenstvo s právní subjektivitou se zakládá písemnou smlouvou, kterou mezi sebou uzavírají podíloví spoluvlastníci nemovitosti. Smlouva musí obsahovat některé podstatné náležitosti, které jsou vlastní i všem smlouvám o vzniku právnických osob v ČR (název a sídlo, účel založení, orgány a způsob jejich ustanovování, základní práva a povinnosti členů), zvláštní podstatnou náležitostí je uvedení podmínek pro omezení dalšího drobení spoluvlastnických podílů. Součástí smlouvy je dále seznam vlastníků podílů společné nemovitosti, kteří smlouvu uzavírají. Práva a povinnosti členů, vnitřní struktura společenstva, působnost jeho orgánů a zásady hospodaření společenstva mohou být podrobněji upraveny ve stanovách společenstva. Obligatorními orgány společenstva jsou valná hromada, výbor a dozorčí rada. Pravomoci orgánů společenstva jsou obdobou pravomocí podobných orgánů obchodních společností v ČR. Nejvyšším orgánem je tudíž valná hromada, která zejména schvaluje zakládací smlouvu a její změny, stanovy a jejich změny, rozhoduje o hospodaření společenstva, rozhoduje o rozdělení zisku, rozhoduje o vstupu společenstva do obchodní společnosti nebo družstva, rozhoduje o přeměně společenstva nebo jeho zrušení a volí další orgány společenstva. Statutárním orgánem společenstva je výbor, za který jedná zpravidla jeho předseda. Dozorčí rada má typicky kontrolní funkci. K řešení vzájemných rozporů členů společenstva může být ustavena smírčí komise. Vznik společenstva je vázán na registraci v rejstříku pozemkových společenstev a ohlašuje se příslušnému lesnímu úřadu. Společenstvo vede seznam svých členů a je povinno sestavit každoročně účetní uzávěrku, kterou schvaluje valná hromada společenstva. Společenstvo odpovídá za své závazky celým svým majetkem, jeho členové pak podle velikosti svých podílů na společné nemovitosti a majetku společenstva.

4.3 Sdružování vlastníků lesů v Rakouské republice

Rakouský spolkový lesní zákon obsahuje pouze ustanovení o sdružování vlastníků lesa při dopravě dříví a to v části věnované otázkám vzniku a činnosti tzv. **dopravních společenstev** (Bringungsgenossenschaften). Majitelé pozemků se mohou spojit do dopravního společenstva za účelem společné výstavby a údržby zařízení pro lesní dopravu vedených přes jejich pozemky. Dopravní společenstvo mohou založit minimálně tři účastníci, přičemž společenstvo vzniká buď dobrovolnou účastí všech majitelů dotčených pozemků nebo dohodou nejméně dvou třetin z nich. Zbývající třetina je na dopravním společenstvu účastna na základě rozhodnutí správního úřadu, pokud jejich účast je nutná, tj. výstavba není možná bez jejich účasti.

Dopravní společenstvo se zakládá společenskou smlouvou a je povinno přijmout stanovy, kterými se pak řídí jeho činnost. Stanovy podléhají schválení okresním správním úřadem. Jejich hlavní obsahové prvky stanoví sám lesní zákon, vedle toho obsahuje též pravidla pro hrazení nákladů dopravního společenstva, která jsou založena na vybírání příspěvků od jednotlivých členů. Pokud některý z nich poplatek neuhradí, může společenstvo požádat okresní správní úřad, aby provinilci úhradu příspěvku předepsal. Okresní správní úřad dohlíží na činnost společenstva během jeho existence. V otázkách jiných forem sdružování musí vlastníci lesa vycházet z ustanovení obecných předpisů upravujících tuto problematiku.

5 Literatura

Fürst, B.: Význam a rozsah lesní reformy, *Československý les*, 6, 1926, č. 18, s. 219 - 221.

Horna, F, Daňha, J., Ministr, J.: Komentář lesních zákonů a nařízení, 1. vyd. Praha, Právnické nakladatelství a knihkupectví Linhart, 1937. 944 s.

Kolektiv: Sdružování vlastníků lesa - proč a jak. VÚLHM, Jíloviště-Strnady, 1996.

Kolektiv: Model funkčního sdružení vlastníků lesa za účelem společného obhospodařování lesů. MZe, 2004 .

Vlček, E.: Poválečná obnova ČSR a její státoprávní stabilizace, 1. vyd. Brno, Masarykova univerzita, 1993. 99 s.

Zpracoval JUDr. Ing. Martin Flora, Dr.

Odpovědný vedoucí Martin Polívka DiS.

Hrazeno z projektu Ministerstva zemědělství „Odborná podpora poradenství k přípravě na dodržování zákonných požadavků hospodaření a na využívání finanční pomoci v lesním hospodářství“.